

Adelsönytt

KURÖNS FRAMTID

FLYTT VÄNTAR SÅ
SMÅNINGOM

JUNI 2021

Adam Reuterskiöld
Intervju.

Conny och Lene
Adelsöprofilerna.

Badet
vid Hovgården
blir kvar.

MUNSÖ SKOLA
ÅTERÖPPNA
KLASS 3!

ÅRETS ADELSÖBO

**Anders
Rosenquist**

INNEHÅLL

- 04** Adam Reuterskiöld intervjuas
- 07** Återöppna klass 3 i Munsö skola!
- 08** Årets Adelsöbo:
Anders Rosenquist af Åkershult
- 10** Nya butiken
- 13** Badet vid Hovgården kvar
- 16** Skjutningarna på Munsö
- 20** Kurön flyttar så småningom
- 26** Ny regim på Café Hovgården
- 28** Adelsöprofilerna Conny och Lene
- 40** Adelsödramat 1907
- 44** Smedjans femte konstsommar
- 48** Korpen i myt och verklighet
- 50** Barn och ungdom på Adelsö

... och mycket mer!

REDAKTIONEN

Anita Björk, Sjövik, Lilla Stenby
anitabjork2@gmail.com

Klas Dykhoff, Sättra
klas.dykhoff@gmail.com

Gunilla Dykhoff Sternelius, Sättra
gunilla_sternelius@hotmail.com

Kent Lundberg, Stenstorpsvägen
kentlundberg65@gmail.com

Lotta Person, Hallsta
lotta.person60@gmail.com

Björn Rydberg, ansvarig utgivare, Ellholmen
bjorn.rydberg@gmail.com
Mobil: 070-528 41 05

FORM: **Ann Söderström**, Marielundsvägen
raketgrafiskform@gmail.com

ANNONSER: **Lennart Mattsson**, Lindby
lennartmattsson@hotmail.com
Mobil: 070-838 97 76

OMSLAGSBILD: JONAS NIMMERSJÖ

LEDARE

"Ett starkt civilsamhälle och engagerade medborgare är grunden för en väl fungerande demokrati."

De orden uttalas ofta av politiker, också av kommunalråden i Ekerö kommun. Och det är sant, vilka ska driva utvecklingen av ett samhälle om inte de som bor och verkar där? Men engagerade medborgare är också jobbiga medborgare. De vill ha det så bra som möjligt, de granskar politiska beslut och de ger sig inte när felaktiga beslut tas.

Vi som bor på Adelsö får ingenting gratis. Även om de flesta tycker att det är fantastiskt med vår natur, vårt världsarv och det sprudlande kulturlivet, så ses vi fortfarande som en glesbygd i ytterkanten av kommunen. En kommun i tillväxt och med ett stort ekonomiskt överskott, där resurserna till stor del läggs på de centrala delarna av kommunen, där det byggs badhus, nya skolor och köpcentrum projekteras.

Men politikerna i kommunen behöver inte vara oroliga – vi på Adelsö kommer aldrig sluta kämpa för det som vi upplever skapar värde för oss. En mötesplats för föreningslivet i form av en modern hembygdsgrd, en förstklassig grundskola på Munsö och ett naturliv ostört av nöjesskjutningar eller vildsvin, är bara några av de frågor vi driver.

Under våren har Ekerö Bostäder tagit över hembygdsgrden på Adelsö. Nu genomförs den största renoveringen av fastigheten på över fyrtio år. Samtidigt har ett samarbetsprojekt startats upp, där kommunen och föreningarna på Adelsö samverkar för att utveckla hela Hovgårdsområdet. Kommunen har tagit initiativ för att anställa en projektledare som enbart ska arbeta med utvecklingen av Hovgården.

Det här är en framgång för Värna Adelsö och för alla som har kämpat för att det skulle bli verklighet. Nu gäller det att alla goda krafter samverkar för att Hovgården och hembygdsgrden ska utvecklas på bästa sätt. Dialogen mellan Värna Adelsö och kommunen har stundtals präglats av olika uppfattningar – men i slutändan har kommunen visat stort ansvarstagande, vilket vi uppskattar.

Samma sak gäller för badplatsen vid idrottsplatsen. Efter ett kommunalt beslut att dra in resurserna för badplatsen, kommer nu kommunen att arbeta för att hålla den i bra skick. Till glädje för både boende och gäster på Adelsö.

Frågan om badplatsen uppmärksammas av en medlem i Värna Adelsö. Vi är tack-samma för det engagemang som finns bland våra medlemmar. Utan alla över 600 starka röster står vi oss slätt i dialogen med kommunen, myndigheter och organisationer som vi vill påverka. Alla behövs och vi jobbar för att göra Adelsö till en härlig plats att bo på.

Det finns många frågor på vår agenda framåt. Skjutningarna på Munsö drabbar många boende, vildsvinen fortsätter att härja på ön och vi har en kraftigt decimerad skola på Munsö för våra barn. Vi kommer att fortsätta driva de viktiga frågorna med engagemang. Hör gärna av dig till oss i Värna Adelsö om det finns frågor du vill att vi tar tag i. Vi finns till för dig som bor på Adelsö! ■

Anders Gustafsson
ORDFÖRANDE
VÄRNA ADELSÖ

Kommunalrådet Adam Reuterskiöld om Munsö skola:

FLYT TEN LYCKAD

Du har sagt att Alliansen aldrig haft någon intention att lägga ned Munsö skola. Det är förvånande eftersom chefen för barn- och utbildningsförvaltningen Johannes Pålsson skickade ett brev till föräldrarna i april 2020 om att Munsö skola skulle stängas och att undervisningen skulle flytta till Sundby. Det måste rimligen den politiska ledningen vetat om och sagt OK till?

– Ja vi var medvetna om förändringar i skolverksamheten på Munsö. Men skolan skulle inte läggas ned utan delar av undervisningen skulle flyttas till Sundby. Motivet var att skapa en så bra undervisning som möjligt. Det är svårt att få bra kvalitet med flera årskurser i samma klassrum med samma lärare. Kvalitetskraven är högre idag än tidigare. Sen var det självfallet en ekonomisk fråga. Vi måste ha likställighet mellan de olika skolorna i kommundelarna. Men skolbyggnaderna är ju kvar för framtiden och vi hoppas på att underlaget kan göra att vi kan utöka verksamheten igen.

Efter olika turer blev förskolan och första och andra klass trots allt kvar i Munsö skola. Du har sagt att man på sikt kan utöka verksamheten i Munsö skola igen om det blir tillräckligt stort underlag. Vilken tidsplan gäller för detta?

– Vi håller på att ta fram planer för olika byggprojekt på både Adelsö och Munsö som kan möjliggöra en utökning av skolan. Men det går inte att ange någon exakt tid för detta idag.

Lågstadiet omfattar årskurs 1 – 3. Klass tre försvann från Munsö. Kan ni tänka er att återöppna årskurs 3 igen så att lågstadiet blir

Kommunstyrelsens ordförande Adam Reuterskiöld.

komplett? Som ett första steg nu? Förskolan på Adelsö är ju proppfull igen.

– Jag är positiv till att utöka verksamheten. Men det måste finnas ett tillräckligt stort underlag. Det är positivt att antalet barn i förskolan på Adelsö ökar.

De flesta på både Adelsö och Munsö var upprörda över förändringarna på Munsö skola. De menade att en komplett skola är viktig för att man ska kunna arbeta och bo på öarna. Kan du förstå detta?

– Detta är en viktig aspekt. Men jag tycker att det är olyckligt att man gjorde partipolitik av frågan. Det var många högljudda och oseriösa inslag. Man satte till exempel upp skyltar vid min port och körde runt med traktorer med nidbilder på politiker.

Adam Reuterskiöld summerar:

– Det roliga är att vi nu har en väldigt bra verksamhet i Sundby. Och att flytten gick bra. ■

Björn Rydberg

KOMMENTAR

Vi är tacksamma för att kommunstyrelsens ordförande ställer upp och svarar på frågor i Adelsönytt. Det är också positivt att Adam Reuterskiöld flaggar för att Munsö skola kan återställas till årskurs 1 – 6. Och att han är positiv till att börja med att återskapa klass 3. Men löftena är inte bindande och tidsbestämda.

På två punkter i hans svar är jag kritisk:

■ Han försöker påskina att kommunledningen redan från början ville behålla två klasser i Munsö skola. Men i det brev som Johannes Pålsson skickade till föräldrarna den 20 april 2020 stod det att hela Munsö skola skulle stängas och att undervisningen skulle flyttas till Sundby. Detta stod Alliansen bakom. Att två klasser räddades var ett resultat av den politiska process som drog igång senare. Och sannolikt också tack vare de omfattande protesterna på Adelsö och Munsö.

■ Reuterskiöld både undervärderar och nedvärderar de massiva protesterna mot stängningen av Munsö skola. Föräldrar och barn var ledsna och förtvivlade. Enligt min mening var kampanjen mot stängningen mycket seriös (bortsett från skyltarna på Reuterskiölds port). Protesterna leddes av en kompetent föräldragrupp som var mycket seriös. Även de på Adelsö och Munsö som inte hade barn i skolan var engagerade. Föreningen Värna Adelsö med över 600 medlemmar deltog i opinionsbildningen. Karikatyrbilder bör en politiker tåla. Jag vill påstå att kampanjen var ett skolexempel på hur demokratin och yttrandefriheten bör fungera.

Det är olyckligt att det gjordes partipolitik av frågan, säger Reuterskiöld. Men att politiker hade synpunkter är väl inte konstigt. Det är väl deras uppgift i en demokrati. ■

Björn Rydberg

SKOLSKJUTS FRÅN ADELSÖ

På initiativ av föräldrar på Adelsö med skolbarn på Ekerö, uppvaktade Värna Adelsö kommunalråden i kommunen med krav på en förbättrad skolskjuts. Bakgrunden var den bristfälliga busstrafiken under vintern och den otrygghet som en dåligt fungerande busstrafik innebär. Föräldrarna ville också peka på det orättvisa att endast barnen som går i Sundby skola får åka med den gula skolbussen till och från Adelsö. Gruppen föräldrar hade tillsammans med Värna Adelsö också tagit fram ett förslag på en bättre lösning än den nuvarande. De tre kommunalråden Adam Reuterskiöld, Ove Wallin och Sivert Åkerljung

» **Värna Adelsö kommer att fortsätta driva den här frågan.** «

förklarade sig förstå utmaningarna som busstransporterna innebär för föräldrarna och barnen. Men deras uppfattning var att kommunallagen inte tillåter att barn i vissa delar av kommunen erbjuds skolskjuts och andra inte. Kommunens skyldighet sträcker sig till att erbjuda skolskjuts för barn i gles-

bygd till närmaste skola, vilket Sundby skola är. De menade vidare att om alla barn på Adelsö skulle erbjudas skolskjuts, behöver kommunen starta skolskjutsverksamhet i hela kommunen. Vilket de inte såg som genomförbart.

Värna Adelsö kommer att fortsätta driva den här frågan, precis som frågan kring Munsö skola. Det planeras nu för nybyggnation både på Adelsö och Munsö, vilket kommer att förändra förutsättningarna för både skola och skolskjuts. ■

Anders Gustafsson

Kampen om Munsö skola fortsätter.

FOTO: LASSE CARLSSON

FLERA SKOLOR PÅ ADELSÖ

Tidigare fanns det flera skolor på Adelsö. Den första skolan öppnade 1849 i Stenby. Den fanns i huset vid skogsbrynet söder om det senare murade skolhuset.

Två "småskolor" öppnades kring 1880. I sockenstugan vid kyrkan öppnade 1879 en skola. Och Dalby skola öppnades 1884 för norra ön.

1911 öppnades en "storskola" i Stenby. Samma år öppnades Mälby "småskola". Från 1917 blev Dalby och Mälby treklassiga småskolor för norra respektive södra ön. Skolan i Mälby var nybyggd. Dalby skola las ned i början på 1940-talet och Mälby och Stenby 1963, då undervisningen flyttade till Munsö.

Adelsö (med ungefär samma invånarantal som idag) hade alltså under flera decennier tre skolor. Till ända in på 60-talet fanns två skolor på ön. I dag är den enda skolan på Munsö ifrågasatt. ■

ADELSÖ FÖRSKOLA MOT EN NY VÅR

Förskolan i Hembygdsgården på Adelsö har gått mot en ny vår. Där finns nu 21 barn mot bara åtta för ett par år sedan. Förskolan ansågs då nedläggningshotad. Tidigare fanns ett visst missnöje med situationen på förskolan. Men nu hör man bara positiva signaler. Kommunen verkar ha lyssnat på kritiken mot att det inte fanns utbildad personal. Sedan 2020 finns Madeline Björk där. Hon är utbildad både som förskolepedagog och grundskollärare.

– Det är roligt att vi har så god stämning och att föräldrarna nu väljer förskolan på Adelsö. Våra barn är ju också ett framtida växande underlag för att bygga ut Munsö skola igen, säger Madeline Björk. ■

VÄRNA ADELSÖ:

ÅTERÖPPNA KLASS TRE I MUNSÖ SKOLA TILL HÖSTEN!

I en skrivelse till kommunstyrelsen och barn- och utbildningsnämnden föreslår Värna Adelsö att klass 3 i Munsö skola återöppnas.

Ursprungligen var det tänkt att hela skolan skulle ha lagts ned förra året. Men det väckte massiva protester på Munsö och Adelsö. Inte bara från barnens föräldrar, utan även från en stor del av befolkningen på Mälaröarna. Efter omfattade opinionsyttringar och politiska turer

”Beslutet att flytta flera årskullar med barn gjordes mycket hastigt. Kommunen har därmed visat att den kan agera skyndsamt vad gäller beslut i skolfrågor. Låt nu barnen få en fullvärdig skolgång och låt dem få gå i skolan på nära avstånd från sina hem”, skriver Värna Adelsös ordförande Anders Gustafsson.

»Underlaget för Munsö skola växer.«

beslöt det dock att förskoleklassen och klasserna ett och två skulle få vara kvar på skolan. Att dessa klasser trots allt skulle få vara kvar, var självfallet positivt. Men beslutet innebar också att man splittrade lågstadiet, som också omfattar klass tre. Därmed bryter kommunen läroplanen för lågstadiet, som ska vara klass 1 – 3.

Kommunstyrelsens ordförande flaggar nu för att en återöppning av klass tre och hela skolan när ökad bebyggelse ger ett ökat underlag av barn. Faktum är också att Adelsö förskola, från att ha varit nedläggningshotad, nu är fylld med barn. Det är till och med kö till förskolan och barn tvingas därför att vänta till hösten med att få plats. Underlaget för Munsö skola växer. Mot denna bakgrund föreslår Föreningen Värna Adelsö, att klass tre återöppnas på Munsö skola redan till hösten 2021.

OVE WALLIN SÄGER NEJ TILL ATT NU ÅTERÖPPNA TREDJE KLASS

Adelsönytt frågade kommunalrådet och adelsöbon Ove Wallin (C) om han stöder förslaget om att återöppna klass 3 i Munsö skola till hösten för att skapa ett sammanhållet helt lågstadium?

– När det blir tillräckligt underlag är det vår ambition att återskapa Munsö skola. Därför stimulerar vi ett omfattande bostadsbyggande både på Adelsö och Munsö. Men för närvarande finns det inte underlag att inrätta en tredje klass i Munsö skola, säger Ove Wallin.

Anders Gustafsson, ordförande i Värna Adelsö:

– Det är djupt beklagligt att Ove Wallin avvisar förslaget att nu återöppna tredje klass i Munsö skola. Därmed säger han nej till ett fullständigt lågstadium i skolan. Detta är inte bara negativt för barnen och deras föräldrar utan också för hela bygdens utveckling och framtid. Det känns som ett svek mot alla på Adelsö och Munsö. ■

Anders Rosenquist af Åkershult

ÅRETS ADELSÖBO

Anders Rosenquist och sonen Viktor.
FOTO: PRIVAT

Varje år utlyser Värna Adelsö ett pris till Årets Adelsöbo. Priset är på 5 000 kronor och går till någon som gjort betydelsefulla insatser för vår ö. I år går priset till Anders Rosenquist af Åkershult.

Det är framför allt tre saker som har gett Anders priset.

■ Han har varit ledare för föräldrarnas kampanj mot nedläggningen av Munsö skola. Med stor energi och kompetens har han drivit detta arbete. Trots långa arbetsdagar och en stor familj har han kunnat ta sig tid till att kämpa för skolan. Det blev ingen total seger. Men förskoleklassen, klass 1 och 2 blev trots allt kvar på Munsö skola. De hade inte blivit kvar utan de massiva protesterna.

– Men jag vill understryka att jag inte har varit ensam. Vi var en stor grupp som hjälptes åt, säger Anders.

■ Under sju år ansvarade Anders för Magnus Ladulåsloppet. Det är ett milslångt lopp på

södra Adelsö. Som mest har det varit hela 174 deltagare.

■ Anders har också varit spelande tränare för AIF:s innebandytag sedan han startade laget 2012.

Anders är 46 år och gift med Moa och har tre barn. De bor sedan 2010 i Hallsta. De flyttade hit från Järfälla för att de älskar öns vackra natur.

– Men vi har också lärt oss uppskatta gemenskapen på Adelsö och alla aktiviteter på ön. Vi får hoppas att föreningarnas alla arrangemang kan komma igång igen när pandemin är över.

Hela familjen hade nyligen covid-19. Anders så svårt att ambulans tillkallades, men han behövde inte följa med till sjukhus. Men nu är alla friska.

Anders är civilingenjör. Utbildad i både mjukvaruutveckling och geoteknik ("mark-

Anders med löpare från barnklassen i Magnus Ladulåsloppet. FOTO: LASSE CARLSSON

hållfasthet") och han har rollen som produktchef för utvecklingen av mjukvara med den inriktningen.

Det är också en bok på gång. Anders har redan skrivit 200 sidor. Det ska bli en historisk roman med syftet att beröra och väcka eftertänksamhet kring vad som är viktigt i livet och vilken sorts människa man själv vill vara och bli ihågkommen som.

Anders älskar Adelsö på flera sätt. Särskilt gillar han ögemenskapen och att vi hjälps åt när det är problem. Anders tycker att det är viktigt att slå vakt om miljön och stämningen på ön.

– Jag är väldigt hedrad över att bli Årets Adelsöbo. Det är roligt att som "utbölning" få detta pris, avslutar Anders.

Priset delas ut på Värna Adelsös årsmöte i höst. ■

Björn Rydberg

ADELSÖ MASKINUTHYRNING

Vi har ett större utbud av maskiner än på bilden.
Vi utför även mindre markentreprenader på Adelsö.

Fredrik Wilson

Solvändan 40, 178 92 Adelsö
fredrik.wilson55@gmail.com, 070-699 58 79, 070-699 58 57

Skylten är på plats. Tack vare alla frivilliga krafter som finns på den här ön så har vi lyckats ro i land den här flytten, säger Martin. FOTO: ANN SÖDERSTRÖM

HUNDRA ÅR TILL!

Våren 1912 öppnade Familjen Björks lanthandel vid Hovgården. Den här våren, cirka 100 år senare, har butiken flyttats till gamla Adelsö krog.

Ett idag mer centralt läge. Tiderna förändras.

– **Förhoppningen är att** flytten ska leda till att lanthandeln ska finnas kvar i 100 år till, säger Marja Conradsson som driver butiken tillsammans med sin man Martin Anderson.

När vi träffar Martin och Marja i den nya lokalen så berättar de att läget är den största anledningen till att de tog det stora beslutet att flytta sin verksamhet. De hoppas på att öka

antalet kunder under lågsäsongen. De har vid flera tillfällen diskuterat att minska öppettiderna under lågsäsong, då underlaget har varit så lågt, berättar Martin, men nu hoppas vi att det ska bli bättre.

Förutom det bättre läget så stod man även inför stora utgifter i den förra lokalen. Frysarna byttes ut för ett drygt år sedan, men

»**Det känns mycket säkrare att göra stora investeringar i en lokal vi själva styr över.**«

Kylarna är nya för butiken men allting är köpt begagnat. De stora väggkylarna har tre år på nacken i en matbutik på Gärdet, berättar Marja. Vi kom över dem till ett pangpris efter ihärdigt letande. FOTO: HELENA PUASCHITZ

även kylar, kylrum och frysrum var i behov av förnyelse.

– Det känns mycket säkrare att göra stora investeringar i en lokal vi själva styr över och äger, säger Marja.

I den nya lokalen är det inte mycket som finns kvar från tiden som krog. I den bakre delen av butiken har man gjutit nytt betonggolv och öppnat upp väggar.

– Det har varit ett stort jobb. Men vi har varit trygga i att kunna anlita Marjas pappa, Björn Sikehag, som ledare för bygget, berättar Martin.

Han har hela sitt yrkesliv jobbat med att rita och bygga hus, så valet av bygglidare var enkelt. Paret vittnar om många sena kvällar med planering av kundvarv och placering av hyllor och kylar. Men nu när allt är på plats är de mycket nöjda med hur det blev.

Värna Adelsös ordförande Anders Gustafsson uppvaktar på öppningsdagen. FOTO: BIRGITTA RYDBERG

Man planerar inte för någon utökad servering i dagsläget, men man får väldigt gärna slå sig ner framför brasan eller på verandan för att äta lunch eller fika. FOTO: HELENA PUASCHITZ

När man kliver in i den nya butiken möts man av två generösa kyldiskar, den ena med ett noga valt sortiment av delikatessostar och den andra med varierande utbud från butikens kök. Till vardags erbjuds maträtter i take-away-lådor, bara att sätta i mikron hemma. Till mat-högtider som påsk och midsommar dukas butikens sillinläggningar och annan traditionsenlig mat. Allt tillreds av Marja och Martin i det välutrustade köket, som man låtit vara helt intakt förutom pizzaugnen. Den fick stryka på foten av utrymmesskäl. Veckans alla dagar finns även den egna skagenröran.

Egentligen är det inte så många produkter som är nya i sortimentet, berättar Marja, men hon tror de kanske syns bättre nu. En nyhet är att man mer regelbundet tar hem färsk fisk, och än så länge säljer det bra så de hoppas kunna fortsätta med det.

– Det nya köket har gett oss en massa möjligheter och större kapacitet. Vi kommer att

fortsätta med våra middagskassar och erbjuder också fortsättningsvis catering, även om efterfrågan nu under pandemin rasat. Vi har såklart en massa idéer på vad vi vill göra framöver. Varm take away på fredagar till exempel, men vi får se vilken efterfrågan som finns och vad vi hinner med. ■

**Anita Björk
Björn Rydberg**

Den gamla butiken vid Hovgården står nu tom. Den byggdes 1975 då den ursprungliga butiken i det gula huset flyttade dit. Många frågar vad som ska hända med de gamla butikslokalerna. Men de nuvarande ägarna, familjen Borin, säger att detta ännu inte är bestämt. ■

När Värna Adelsö griper in: **Kommunens bad vid Hovgården blir kvar**

I höstas kunde vi läsa i lokaltidningen att det kommunala badet vid Hovgården skulle läggas ned.

Vid telefonkontakt med Åsa Westerberg på kommunens teknik- och exploateringsenhet bekräftade hon detta. I samband med beslut om budgeten för 2021 hade kommunen i oktober 2020 beslutat att dra in alla anslag för drift och underhåll av badet. Motivet var att spara pengar.

I mitten av februari skrev Värna Adelsö till tekniska nämnden i kommunen och protesterade. Föreningen menade bl.a. att beslutet var orimligt med tanke på att man nu ska satsa på Världsarvet Hovgården. Det kommer att komma fler turister som säkert vill bada varma sommarkvar. Dessutom har man i kommunens översiktsplan talat om att Ekerö kommun ska satsa på fler badplatser. Värna Adelsö påpekade också att det är dåligt med bra badplatser på ön östra sida.

Men när Adelsönytt tar kontakt med tekniska nämndens ordförande Gunnar Mossberg (M) i mars 2021 är det helt andra och positiva tongångar.

– Badet ska inte läggas ner. Det nuvarande anslaget till Adelsö Idrottsförening för drift och underhåll av badet ska ersättas av personal från kommunen.

Vid ett besök på Adelsö den 10 april visades badets brister för Gunnar Mossberg. Ciceroner

Tekniska nämndens ordförande Gunnar Mossberg (M) vid Hovgårdsbadets strand. FOTO: ANDERS GUSTAFSSON

Skylten är fin liksom stranden. Men botten består av vassa stenar. FOTO: BIRGITTA RYDBERG

var företrädare för Värna Adelsö, som begärde att man gör botten mer badbar utan vassa stenar och lägger dit en flytbrygga som gör att man kan komma ut på djupt vatten utan att göra sig illa. Någon form av badmöjligheter för barn bör också ordnas vid stranden. Gunnar Mossberg förstod problemen och var positiv till att förbättra badet.

– Vi ska noggrant gå igenom detta. Men jag kan inte utfärda några löften här och nu. Jag lovar att återkomma.

Värna Adelsös ordförande Anders Gustafsson konstaterar att det var mycket positivt att Gunnar Mossberg tog sig tid att komma ut till Adelsö på en lördag. Och att han uttryckte sig så positivt.

– Nu hoppas vi att Mossbergs positiva uttalanden omsätts till konkreta förbättringar av badet, säger Anders. ■

Björn Rydberg

Nu rustar man äntligen upp Hembygdsgården. FOTO: LASSE CARLSSON

Hembygdsgården

Efter alla turer kring Hembygdsgården övergick fastigheten i januari 2021 till Ekerö Bostäder. På så sätt kom den till slut i kommunal ägo, vilket var det som föreningarna på Adelsö ville.

Nu påbörjas upprustningsarbetet av fastigheten, som även inkluderar förskolan och brandstationen. Föreningsrådet på Adelsö har en mycket bra dialog med Ekerö Bostäder kring utvecklingen av Hembygdsgården. Även de nya entreprenörerna av Café Uppgården är delaktiga i den dialogen eftersom de ser stora möjligheter att använda Hembygdsgården för större arrangemang som bröllop, konferenser eller fester.

Ekerö Bostäder startar nu under våren omfattande förbättringsarbeten. Syftet är att skapa en modern mötesplats för alla typer av

aktiviteter: föreningsliv, konferenser, musik, fest och möten av alla de slag. Det här planerar Ekerö Bostäder att göra:

HELA FASTIGHETEN

- Rengöring av taket
- Målning av fasaden
- Byte av alla fönster
- Genomgång och uppdatering av all elektricitet
- Översyn och åtgärder för uppvärmning och ventilation

FÖRSKOLAN

- Ny, egen entré
- Eventuell utvidgning av yta invändigt, förhandling pågår

MITTSKEPPET

- Skapande av mindre konferensrum/arbetsrum
- Ny entré

STORA SALEN

- Ny entré, mitt på fastigheten. Nya fönster på bägge sidor
- Invändig målning och uppfräschning av väggar, tak, kök, etc.

ÖVRIGT

Tavlorna som skänkts kommer att tas ned under ombyggnationen och därefter hängas tillbaka. Den stora tavlan tas ner och beslut om den kommer senare.

Planen är att en nyinvierting av Stora salen i Hembygdsgården ska kunna ske i slutet av sommaren 2021. Föreningsrådet följer arbetet med spänning och ser fram emot alla aktiviteter som kommer att kunna genomföras. ■

Anders Gustafsson

Mälaröarnas nyheter

– OM MÄLARÖARNA SEDAN 1949 –

Gjord för mälaröbor av mälaröbor på Mälaröarna!

Mälarö-podden

TIDNINGENS EGEN PODD – 100 % LOKALT SÅKLART!

Ta del av aktuell information och ställ dina frågor direkt till kommunen och Johan Elfver
podd@malaroarnasnyheter.se

TORSDAG
VARANNAN VECKA

Lyssna där poddar finns på
exempelvis Spotify eller
via www.malaroarnasnyheter.se

Skjutningarna på Munsö

160 skott med hagelgevär på 1 timme. Och ett oavbrutet skjutande under 5 timmar. Det var vad de boende vid färjan fick uthärda på Långfredagen.

Falks Event har nu dragit igång säsongens skjutningar på ett sätt som är fullständigt oacceptabelt. Att inte ens respektera en av våra stora helgdagar vittnar om en stor nonchalans mot de människor som berörs av skjutningarna.

De boende och Värna Adelsö har försökt få kommunen att agera **i åtta år**. Den enormt långa handläggningstiden

är inget annat än en byråkratisk skandal från kommunens sida. Värna Adelsö har absolut ingenting emot att det bedrivs eventverksamhet på Munsö. Men skjutningarna med hagelgevär måste få ett stopp.

Byggnadsnämnden i Ekerö kommun har i april i år fattat beslut om att **ge dispens från strandskyddet** på området där skjutningarna sker. Beslutet är precis motsatt mot vad utredande tjänsteman kommit fram till och föreslagit nämnden. Att politikerna helt ignorerar slutsatserna i en grundlig utredning från sina egna tjänstemän skapar väldigt många frågetecken kring vad som är motiven till det här beslutet.

Falks Event på Munsö bedriver eventverksamhet som i stor utsträckning går ut på nöjes-skjutningar av olika slag. Skjutningarna, som

Skjutbanan ligger vid det före detta badet vid Hässlesand i närheten av Sjöängen. Bara några hundra meter över Svinsundet till Marielund på Adelsö.

görs på Munsö med angränsande vatten till Adelsö, är djupt störande för många boende på Adelsö. Vatten fungerar som en resonanslåda som förstärker ljudvågorna mångfalt. Bostadsområdet där de som störs mest bor, är det största på Adelsö och beläget vid färjan mellan Munsö och Adelsö. I området planeras det dessutom nybyggnation av större omfattning.

De boende på Adelsö som berörs av skjutningarna, och som vill att de upphör omedelbart, har sedan åtta år tillbaka begärt att Värna Adelsö ska driva frågan i de instanser som krävs.

Värna Adelsö delar de boendes uppfattning att skjutningarna är djupt störande och att bullret är att likställa med en krigszon, när skjutningarna väl pågår. Värna Adelsö har strukturerat inhämtat in synpunkter från de boende. Dessa synpunkter, tillsammans med

resonemanget kring det hela, har skickats till olika instanser i kommunen.

Falks Event beskriver själva sin verksamhet så här:

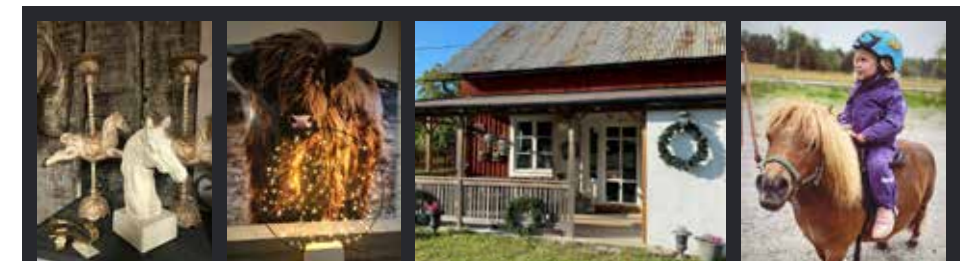
”Vi har ett unikt utbud av utomhusaktiviteter. Prova paintball, lerduveskytte, pilbåge, luftgevär, blåsrör, yxkastning eller jakt hos oss! Det spelar ingen roll om du har tidigare erfarenhet eller inte. Vi kan lova dig en riktigt rolig, svettig, omväxlande och fartfylld adrenalin-kick! Du kommer att upptäcka talanger hos dig själv du inte anade att du hade!”

Det är alltså en ren nöjesverksamhet och ingen skjutbana för träning som bedrivs på området. Området där skjutningarna sker

gränsar till ett naturreservat. Sådana områden har bedömts ha ett skyddsvärde avseende djur- och naturliv. Har Naturskyddsföreningen varit involverad i tillståndprocessen för skjutningarna?

Länsstyrelsen kan nu överklaga Byggnadsnämndens, i vår mening, felaktiga beslut. Värna Adelsö kommer att överlämna all den dokumentation som finns i ärendet till Länsstyrelsen rent upplysningsvis. Det är viktigt att Länsstyrelsen får hela bilden av situationen och dess konsekvenser klar för sig. Vi kommer inte heller att tveka att ta den här frågan vidare till högre instanser om det behövs. ■

Anders Gustafsson

Country Butiken

DIN BUTIK PÅ LANDET

Country Butiken, tidigare Toftabutiken, är en fysisk butik på Adelsö. Här finner ni heminredning i olika stilar och smak. Återförsäljare för Cura täcken för god sömn. Vi har utökat vårt sortiment med foder från KRAFFT även till höns, kaniner och hästar så klart, vi har också strö, pellets med mera från RS Mustang. Vi hoppas ni finner det ni söker, om inte, så är ni välkomna med önskemål så hoppas vi kunna hjälpa till!

Stora Dalby Gård 1, Adelsö
info@countrybutiken.se, 070-440 40 43, 076-220 01 05

UTVECKLING AV HOVGÅRDEN

I december förra året lämnade Föreningsrådet in ett medborgarförslag till Ekerö kommun.

Utsikt från Alsönähus mot Adelsö kyrka. FOTO: BIRGITTA RYDBERG

Förslaget gick ut på att Hovgårdsområdet på Adelsö behöver utvecklas vidare och att en ny förvaltningsplan måste tas fram.

Vi skrev bland annat: "Föreningarna på Adelsö vill med det här förslaget kommunicera att vi är redo att göra vad som behövs för att ta fram en ny förvaltningsplan för de närmaste åren. Den senaste förvaltningsplanen löpte ut 2018. Att skapa en ny förvaltningsplan är ett avgörande steg för att lyckas utveckla Hovgården, och därmed Hembygdsgården. Skälet är att alla offentliga intressenter är beroende av att en sådan plan finns på plats; Fastighetsverket, Riksantikvarieämbetet, Länsstyrelsen etc. Så låt oss skapa en framtåtriktad plan tillsammans!"

Det här förslaget togs emot mycket positivt av kommunen. De skrev snabbt ett svar till oss där de bland annat skrev så här:

"Vi vill därför, till att börja med, starta samtalet med er, Ekerö Bostäder och andra intresserade om hur Adelsö hembygdsgård

kan utvecklas, för att därefter utvidga samtalet till hela världsarvet. Vi jobbar brett från kommunen i detta arbete, förutom Kultur och Fritid deltar även Ekerö bostäder och kommunikationsenheten för turism och näringsliv. Eftersom vi gärna vill hitta ett bra och stimulerande samarbete medverkar även Idélabb och utvecklingsledare Riccard Slettengren i detta arbete som har stor vana vid olika metoder för samverkan med civilsamhället. Sammanfattningsvis ser vi fram emot ett nära och gott samarbete om hur vi kan utveckla Hembygdsgården och världsarvet Birka och Hovgården."

Under våren har två projektmöten hållits och kommunen är i full gång med att rekrytera en projektledare för att driva och samordna det här viktiga arbetet. Föreningarna på Adelsö ser fram emot ett bra samarbete med kommunen och att en ny förvaltningsplan tas fram. ■

Anders Gustafsson

Tullen får nya möjligheter att ingripa

Regeringen vill ge Tullen utökade möjligheter att ingripa mot bland annat stulna båtmotorer som är på väg ut ur landet vid till exempel våra färjeterminaler. Det är allmänt känt att många stulna båtar är på väg till Baltikum och Östeuropa. Men Regeringens förslag får kritik för att det är otillräckligt.

Förslaget innebär att en tulltjänsteman som fattar misstanke om brott i samband med en tullkontroll ska ha rätt att vidta vissa inledande utredningsåtgärder, som att hålla förhör, även om Tullverket inte har befogenheter att utreda brottet. Det kan till exempel handla om fall där man misstänker människohandel, penningtvättbrott eller att någon försöker föra ut stöldgods ur landet.

Enligt förslaget ska Polisen först godkänna ett eventuellt ingripande. Detta ska dock inte krävas om den misstänkta personen eller stöldgodset riskerar att undkomma eller lämna landet. I dessa fall kan en tulltjänsteman även gripa en misstänkt person och beslagta till exempel misstänkt stöldgods. Hittills har Tullen i princip bara kunnat titta på när stöldgods förs ut ur landet.

KRITIK MOT FÖRSLAGET

Förslaget har lämnats till Lagrådet för granskning. Det betyder att högt kvalificerade jurister ska granska förslaget. Om Lagrådet säger OK går förslaget vidare till Riksdagen för beslut. Regeringen föreslår att förslaget ska träda i kraft 1 augusti 2021.

Förslaget har fått hård kritik från flera håll. Expressen menar att åtgärderna är helt otillräckliga (ledaren 20 april). Tullen får "bara rätt att agera om de stöter på stöldgods i samband

Stöldligorna sliter oftast ur motorerna och dumpar båtarna i en vik. Motorerna fortsätter sen till Baltikum eller Östeuropa för försäljning. FOTO: ROY HJERTÉN

med kontroller som görs av andra skäl. Någon möjlighet att titta på fordon enbart för att stoppa stöldligor får man inte", skriver tidningen. Och några mer pengar till Tullverket blir det inte, klagar Expressen.

Det ska bli intressant att se om regeringens åtgärder kommer att ha någon effekt mot de omfattande båtstölderna på Adelsö. Men det ser dystert ut... ■

Björn Rydberg

Kurö by från fjärden. FOTO: JONAS NIMMERSJÖ

Kurö by. FOTO: JONAS NIMMERSJÖ

Det kräver stora resurser att ha båtar som upprätthåller kontakterna med Adelsö och yttrevärlden. Inte minst på vintern: Här är m/s Hampus som klarar isen. FOTO: JONAS NIMMERSJÖ

KURÖN – PIGG 110-ÅRING MEN FLYTT VÄNTAR SÅ SMÅNINGOM

Kurön, som drivs av Frälsningsarmén, startade behandling av personer med missbruksproblem 1911.

Det fanns vid starten av Kuröns verksamhet en över världen spridd ideologi att en isolerad institution på en ö var en bra förutsättning för goda behandlingsresultat. Adelsönytt har träffat Per-Johan Fernström, PJ, som är chef för Kurön men också för Frälsningsarméns andra boenden i Midsommarkransen, Hjorthagen och öppenvården vid Fridhemsplan och Hornsgatan samt fältverksamheten. PJ är socionom, har arbetat inom psykiatri där han började i Västerås på 90-talet.

Per-Johan Fernström, chef för Kurön.

FOTO: JONAS NIMMERSJÖ

let. Närmast innan han började som chef för Kurön kom han från Gotland.

I dag bor han på Adelsö med sin familj.

För Kurön väntar en stor förändring i framtiden. Inte den närmaste tiden men om ett antal år. Styrelsen har beslutat att omlokalisera verksamheten till en lantlig plats med bilväg ända fram, gärna i Ekerö kommun. Detta för att det annars blir väldigt stora upprustningsbehov av nuvarande byggnader på Kurö. Det ligger i storleksordningen upp till 100 miljoner kronor.

Och att ha egen färjeförbindelse innebär en dyr extrakostnad. Därför har styrelsen landat på att nybyggnation med ett annat läge innebär bättre förutsättning långsiktigt för att fortsätta bedriva vård. Men innan detta genomförs ska lämplig plats finnas, det ska beviljas bygglov och fastigheter ska uppföras. Detta lär ta flera år.

Kurön är ett s.k. HVB-hem (Hem för vård och boende) där kommunerna placerar personer med missbruksproblem. De flesta har ett blandmissbruk. En del har också psykiska svårigheter eller har upplevt trauman. Kvinnor kan ha varit med om övergrepp av olika slag. Förr i tiden var Kurö mer inriktad på män med alkoholproblem som fick vila från alkohol och äta näringsriktig mat. Idag innehåller behandlingen helt andra inslag och insatser som följer utvärderade behandlingsprogram med vetenskapligt stöd. Det är vanligt att man bor tre till fyra månader idag.

Idag är 33 personer, både män och kvinnor, placerade på Kurön men det finns 48 platser.

Fram till 2018 fanns 63 platser och de var fullbelagda men idag väljer kommunerna i mindre omfattning att placera klienter på HVB-hem. Sannolikt handlar det om strikt ekonomiska skäl. En vård dag på Kurön kostar kommunen drygt 2 000 kronor per dygn. Merparten av klienterna kommer från Stockholm och när-

» **En vård dag på Kurön kostar kommunen drygt 2 000 kronor per dygn.** «

området, men även kommuner i andra delar av landet placerar på Kurön. Ett fåtal placeringar kan vara från företag som betalar för en anställd eller en familj som bekostar vård av en familjemedlem.

Växthuset. FOTO: JONAS NIMMERSJÖ

»Förr var det landstigningsförbud på Kurön.«

är mycket gott. Men PJ tycker att samverkan i övrigt mellan olika huvudmän har brister och han önskar en reform som gör huvudmannaskapet mer tydligt. Idag fungerar inte eftervården tillfredsställande och lagstiftningen begränsar vem som får kalla samman till möten där man gör en fortsatt behand-

lingsplanering. Att psykiatrik numera tillåter s.k. egeninläggning är dock en förbättring. När en person känner att det håller på att brista finns det idag en möjlighet för patienter som är kända inom psykiatrik att själva begära att få bli inlagda i psykiatrisk slutenvård ett par dagar.

Kurö har 30 anställda. En tredjedel bor på Adelsö och sammanlagt bor hälften inom kommunen. Sjuksköterskor och kuratorer jobbar fyra dagar per vecka men övriga anställda arbetar en hel vecka i taget, 48 timmar, och är sedan lediga nästföljande vecka. All personal har utbildning.

Förr var det landstigningsförbud på Kurön. Oron för insmugglad alkohol var skälet. Idag är det fritt att gå iland på Kurön. Man får stanna vid badklippor eller ströva i skogen. Och när pandemin är över är man välkommen att besöka Kurön och äta dagens lunch för 50 kronor i "Hoppets matsal". Men ring och boka innan besöket hälsar PJ. ■

Birgitta Rydberg

Kapellet. FOTO: JONAS NIMMERSJÖ

När en klient kommer till Kurön ska avgiftning ha skett. Det kan ske på regionens beroendecentrum. Läkare avgör när deras patient är färdig för vård på Kurön. Kurön fullföljer medicinska insatser, till exempel läkemedelsbehandlingar. Dagarna är väl strukturerade med behandlingssamtal och aktiviteter enskilt och i grupp. Samarbetet med Ekerös primärvård

Lotta i naturen där hon trivdes.
FOTO: MATS LUNDGREN

LOTTA LUNDGREN IN MEMORIAM

Lotta med familj flyttade hit till Adelsö för 42 år sedan för att skapa sig en framtid på landet nära naturen. Tillsammans med familjen fick hon snabbt nya vänner med likasinnade, från småbarnsaktiviteter till föreningar såsom Birkakören, Vävstugan

och Målargruppen med flera. Från den tiden och framöver blev vi nära vänner och umgicks mycket under åren. Hennes trevliga och glada sätt uppskattades och gjorde att hennes bekantskapskrets snabbt växte.

Vi kommer att sakna Lotta och de stunder vi hade tillsammans.

Vi sänder många tankar till familjen som förlorat sin tappra fru och mamma Lotta. ■

Vännerna på Adelsö

ADELSÖ ÄGG

Närproducerat för alla smaker!

Adelsö Ägg www.adelsoagg.se

Mats Björk

Det är inte många kvar nu av de sista representanterna för det gamla Adelsö, jordbrukssamhället och de tjänster som hörde dit.

Familjen Björk har i mer än hundra år tillhört de framträdande företrädarna för Adelsö. Dess många medlemmar har betytt mycket för Adelsö genom handel och åkeri men också inom föreningsliv, kommun och andra verksamheter.

Mats var född 1926 som son till Otto och Hagar Björk. Vid hög ålder och efter en långvarig gärning har nu Mats Björk gått ur tiden. Han blev redan tidigt engagerad i lanthandeln men inte minst i åkeriet. I den minnesskrift om Adelsö som Mats skrev för några år sedan berättar han om hur han 1944 18 år gammal fick både körkort och trafikkort för lastbil, det senare som yngst i Stockholms län. "De skulle då ha vetat att jag kört bil länge utan körkort. Det var fel men bristen på förare under kriget gjorde det nödvändigt" konstaterade Mats lakoniskt. Efter krigstidens påfrestningar med kalla vintrar, dåliga batterier, dåliga däck och gengasdrivna bilar fortsatte Mats ända till pensioneringen att köra familjeföretagets bilar.

Att bidra till det gemensamma på ideell basis var hela livet en självklarhet för Mats. Ett exempel är hans tid som ordförande i Marielunds vägförening. Under många år var Mats engagerad i Adelsö Idrottsförening (AIF). På äldre dagar deltog Mats i Tisdagsgruppen inom AIF, som sköter idrottsplatsen, festplatsen och områdena däromkring. Varje vecka satte han sig på gräsklipparen och fullföljde sitt värv. Inför helgmatcher blev det ofta ett extra varv. Trots hög ålder skötte han planen perfekt ända till för ett par år sedan. Vid Tisdagsgruppens gemensamma kaffepaus

Mats på Hovgårdsfjärdens is en gnistrande vinterdag.
FOTO: LASSE CARLSSON

framkom Mats talanger som historieberättare. Därigenom bidrog han ytterligare till att bevara öns historia.

Mats Björk har troget tjänat Adelsö under nästan ett sekel. Varje plats har anledning att tacka några framträdande personer särskilt för olika insatser. För Adelsö har Mats Björk utan tvekan tillhört den gruppen. ■

Lennart Rydberg
Stefan Wählin

2 för 1!

Solglasögon med din styrka på köpet

Ekerö Optik

08-560 313 10 | Ekerö centrum | Snett emot Systembolaget
 Måndag-fredag 10.00-18.30. Lördag 10.00-15.00

SYNUNDERSÖKNING

50%

RABATT
(ordinarie pris 390:-)

VÄRDECHECK

SYNUNDERSÖKNING

BOKA REDAN IDAG!

Boka en tid hos våra legitimerade optiker redan idag. Inget köptvång.
 Gäller för glasögon (ej linser, intyg, recept etc). Erbjudandet gäller t.o.m. 21-06-25.
 Namn..... Datum...../..... Kl.....
 Butik.....

Köper du nya kompletta glasögon, bjuder vi på ett extra par glasögon/solglasögon med din egen styrka från utvalt sortiment (värde 4390:-) Gäller lagerglas + - 6/2. Kan ej kombineras med andra erbjudanden. Gäller t.o.m. 2021-06-25.

NY REGI PÅ CAFÉ HOVGÅRDEN

I november 2020 tog Emilia Törvall och Jimmy Ehrnlund tog över verksamheten.

Jimmy Ehrnlund och Emilia Törvall sitter på trappen med sin son Nils. Kocken Viktor Törvall står bakom dem.

FOTO: ANITA BJÖRK

Jimmy Ehrnlund och Emilia Törvall. FOTO: ANITA BJÖRK

Emilia och Jimmy smygöppnade lite inför julen. Inför påsken drog de igång på allvar, de känner sig så taggade inför säsongen.

Under sommaren har de öppet tisdag – söndag för Viktors goda luncher, deras egna goda bakverk och glass. En nyhet är att det även kommer att finnas mjukglass.

Viktor är Emilias bror och kock med erfarenhet från många kända restauranger.

De har många tankar och idéer om utveckling av verksamheten. Bland annat grillkvällar och andra arrangemang i den fina trädgården.

Adelsö och dess historia känner de starkt för och vill gärna få in mer av det i huset och trädgården. Det är spännande med den gamla

Gamla brevsorteringsskåpet. Ett minne från när det var en poststation här. FOTO: ANITA BJÖRK

poststationen och nu har det gamla brevsorteringsskåpet kommit tillbaka och pryder sin plats i Caféet.

Ett bra samarbete finns med Adelsö Hembygdsdag, Adelsö Föreningsråd och Ekerö kommun om hur de ska kunna utveckla verksamheten som ligger mitt i Världsarvet. De ska också försöka få till stånd ett samarbete med Strömma Kanal.

Både Emilia och Jimmy har andra anställningar men hoppas på att deras idéer och arrangemang ska locka många besökare och att de så småningom kan ägna mer tid åt sitt företag och kaféet. ■

Anita Björk

TVÅ ADELSÖPROFILER

Conny och Lene

TVÅ SIDOR AV SAMMA MYNT – ENTREPRENÖRER SOM VILL SÄTTA ADELSÖ PÅ KARTAN

TEXT: LOTTA PERSON FOTO: STEFAN KNORN

Conny Wallin är mer eller mindre född med skruvmejsel i handen. Pappa hade verkstad i Sollen-tuna och där hängde han gärna. Direkt efter skolan tog han anställning på en maskinfirma som servade traktorer och skördetröskor. Därefter, för närmare tjugo år sedan, var det dags att ta klivet ut i egen verksamhet.

Med ett antal lånade tusenlappar som startkapital drog han igång sin enskilda firma och började jaga jobb. I ungefär samma veva köpte Björkfjärden Sättra gård. På vinst och förlust skrev Conny ett brev till ledningen och erbjöd sig att klippa gräs och ploga snö. Resten är, som det brukar heta, historia.

Idag driver han mekanisk verkstad i en faluröd länga på Sättra, granne med Blomverkstan, som ingår i samma aktiebolag.

– Redan efter ett år som egen kunde jag anställa min första medarbetare. Därefter har det rullat på, förklarar han. Det här sättet att arbeta passar mig. Jag vill planera min egen tid, tycker om ordning och reda – även om det kan verka lätt kaotiskt i verkstan ibland – och har ett starkt driv om att verkligen allt ska fungera så bra som möjligt. Jag behöver inga scheman eller stämpelur för komma upp på morgonen och arbeta disciplinerat.

Båtar är en privat passion, och uppdragen vid Jungfrusunds marina är regelbundna och återkommande. Annars ansvarar företaget för det mesta som rör Sättra gård: uppbyggnad och drift av flisanläggning, pirbygge, underhåll och reparationer. Utöver detta finns i Stenstorp ett stall med tio uthyrningsplatser.

I takt med att företaget etablerats har det blivit allt smidigare att rekvidrera reservdelar till pågående och planerade arbeten. Ringer Conny in en order före klockan nio på morgonen, när felsökning och diagnos är klar, kör en budbil ut allt till en förvaringscontainer vid Sjöängen senast klockan två samma dag.

– Det här gör att vi inte riskerar att hamna i någon ond cirkel med halvfärdiga jobb. Vår målsättning är att varje dag när vi går hem, då ska verkstaden vara tom och städad.

Samma driv innebär att arbetsdagen alltid börjar klockan sju, oavsett om det finns uppdrag eller inte.

– Många gånger kan orderboken gapa tom vid den tiden, men det slår sällan fel. Vi hinner knappt ta en första mun kaffe innan telefonen börjar ringa. Och det är enbart via telefonen i verkstan som företaget numera tar emot uppdrag.

– Det går inte att på allvar diskutera jobb på färjan eller i affären. Vi vill leverera med kvali-

»Vår gemensamma vision, Lenes och min, är att vara adelsöbaserad.«

CONNY WALLIN

ÅLDER... 44 år.

BOR... i ett gult hus med vita knutar mitt emot gamla affären på Adelsö, ett hus hans morfar byggt och där han själv är uppvuxen.

YRKE... Driver WMR maskin AB som servar och reparerar bilar, båtar, maskiner och utför olika former av entreprenader. I företaget ingår även Blomsterverkstan. Totalt sju anställda.

FAMILJ... Fru Lene Wallin, och fyra barn.

»Conny Wallin är mer eller mindre född med skruvmejsel i handen.«

tet. Då kan jag inte slira runt som på ett banan-
skal och lova lite hit och dit utan att ha koll.

För att verksamheten ska flyta på smidigt krävs även kontinuerlig planering och framförhållning – både vad gäller beställningar, arbetsfördelning, arbetsbelastning och balansen mellan verkstad på ön och uppdrag på andra ställen. Eller sjuka barn.

– Det är en ständigt pågående process.

Men det är inte någon större utmaning. Utmaningen är istället att få bred acceptans för att det går att driva ett seriöst företag på en avlång ö i Ekerö kommuns utkanter.

– Vi roar oss inte med att ”skruva lite på någon gammal gräsklippare”. Jag leder ett företag som försörjer flera familjer. På ett sätt kan man säga att vi har ersatt idén om ”fixarkillen” som förr kanske fanns på var och varannan gård. Men den idén, om den någonsin var sann, är passé. WMR maskin är ett modernt företag med allt vad det innebär.

– Och vår gemensamma vision, Lenes och min, är att vara adelsöbaserad. Utan arbetstillfällena riskerar ön att tömmas. Vi vill att hela Adelsö ska fortsätta finnas. ■

LENE BASAR FÖR BLOMVERKSTAN I SÄTTRA

Vid pass nio varje vardag bromsar en grå-metallic Citroën Berlingo upp framför Solbackens gruppbostad på Sättra. Det är dags för Kjell och hans arbetskamrater att åka till jobbet på Blomverkstan. Där väntar olika arbetsuppgifter på att utföras – bland hästar, vedklyvar, blommor och legoarbeten.

Kjell är exempelvis en fena på att etikettera de plastkrukor som trädgårdsmästare Lennart i Närlunda behöver för sina plantor.

Etikeringsarbetet kallas legoarbeta. Men det är inget hit-tep-jobb. En riktig kund väntar på resultatet, säger Lene.

Lene: »Det är så roligt att få med brukarna på det jag älskar att ha omkring mig: blommor, människor och djur.«

LENE WALLIN

ÅLDER... 49 år.

BOR... i ett gult hus med vita knutar mitt emot gamla affären på Adelsö.

YRKE... Driver Blomverkstan och Daglig verksamhet, på Sättra.

FAMILJ... Make Conny Wallin och fyra barn.

I växthuset gror bland annat gurka, tomat och färskpotatis i säck. Intresserade kan köpa en säck och förhoppningsvis få egen färskpotatis till midsommar.

– Det får plats 797 krukor med etiketter i varje papplåda, berättar Kjell. 57 i varje hög.

Lokalerna som hör till den dagliga verksamheten är ljusa, vänliga, lugna. Tyllgardiner skärmar av kök från butik. I köket äter Blomverkstan och WMR maskin lunch tillsammans klockan tolv varje dag. I butiksdelens står hortensia och murgröna. I ett nybyggt växthus intill gror gurka och tomater.

Lene Wallin är den envisa motorn som får allt att fungera. Hon hamnade på Adelsö i början av nittioalet som sommarvikarie på Sättra - då ett omfattande vårdhem. När Lene fick prova på att arbeta i vårdhemmets trädgårdsmästeri kände hon direkt att där hörde hon hemma. En mycket sträng, rättvis och uppmuntrande chef fick henne att anstränga sig till det yttersta.

– Trots att han ibland muttrade över mina idéer gav han mig alltid chansen att utveckla dem, berättar hon.

– Av honom har jag lärt mig så mycket om ledarskap - att bemöta mina brukare så att de känner sig värdefulla och duktiga, att vi alla är lika mycket värda.

För att få en daglig verksamhet att fungera på bästa sätt gäller det att hitta rätt uppgift till rätt person och, inte minst, att skapa delaktighet ut mot samhället.

– Vi möter riktiga kunder, detta är inga hittepåjobb, säger Lene. Går det trögt med etiketteringen en dag, då kan jag säga att ”nu väntar Lennart på dina krukor”. För så är det. Samtidigt måste jag anpassa tempo utifrån vars och ens förutsättningar.

Att följa i Lenes fotspår under en eftermiddag bekräftar att hon är på rätt plats i livet.

– Det är så roligt att få med brukarna på det jag älskar att ha omkring mig: blommor, människor och djur. Tänk om fler brukare, gärna yngre, kunde få denna möjlighet. ■

DAGLIG VERKSAMHET - VAD ÄR DET?

Personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärsarbete och inte utbildar sig kan få daglig verksamhet beviljad av sin kommun. Verksamheten ska erbjuda den enskilde stimulans, utveckling, meningsfullhet och gemenskap.

Blomverkstan har tillstånd från IVO, Inspektionen för vård och omsorg, att driva daglig verksamhet för tio personer. I dagsläget medger inte Ekerö kommun att fler intresserade kommuninvånare kan välja Blomverkstan som daglig verksamhet.

Källa: Socialstyrelsen och Ekerö kommun

BLOMVERKSTAN I SÄTTRA

Säljer blommor, jord och gödsel, tar emot beställningar på binderier.

ÖPPETTIDER

Vardagar: 10.00 – 15.00

Lördagar: 11.00 – 15.00

HEMBYGDSLAGET LIGGER LÅGT TILLS PANDEMIN ÄR ÖVER

Adelsö Hembygdslag har legat lågt under våren och har följt myndigheternas restriktioner.

Men på torsdagen före trefaldighet (27 maj) drack vi brunn för hälsa och välgång vid Finnhagens källa. I dessa oroliga tider var det bra att ha de goda krafterna på sin sida. Det var "öppet hus" i skogen klockan 15 – 19 så att man kunde få komma förbi när man ville och dricka brunn.

Vårt arkiv inom Hembygdslaget har Lars Skedinger på ett föredömligt sätt systematiserat i papplådor och förtecknat allt material på excelark. Det är nu lätt att finna material för den som vill forska om sitt hus, sin by eller något annat som har hänt här på ön. Om, jag menar när, någon vill komma i kontakt med materialet så kontakta då gärna mig så kan jag berätta närmare hur man kan göra.

Succébroschyren "15 pärlor från Adelsö" planeras att komma i nytryck till sommaren. Vi ska putsa lite på det som kan bli bättre. Det var kul att den var så uppskattad i somras och vi fortsätter därför att ta fram den.

Agneta Collberg, Hembygdslagets ordförande.
FOTO: STEFAN KNORN

Vi planerar inte att ha någon hembygdsdag i år heller, men Uppgården med dess café kommer att vara öppen och även museerna och bagarstugan på området. ■

Med önskan om en fin sommar!

Agneta Collberg

ORDFÖRANDE

ADELSÖ HEMBYGDSLAGE

agneta.collberg@gmail.com

070-224 99 35

**Köp ett skinn från Birka Får,
håller stilen i tusen år!**

Åke på Skäret

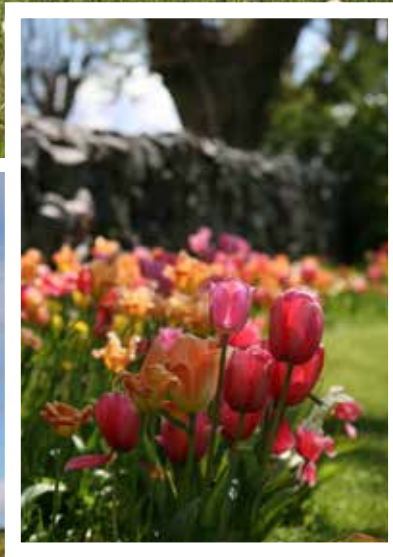
070-510 31 72, 08-560 510 01

Lindby brygga, Adelsö

Adelsöbilder

FOTO: HELENA PUASCHITZ

AIF

I CORONATIDER

Valborgsfirandet, Midsommarfirandet och Magnus Ladulåsloppet är alla uppskattade aktiviteter på ön. Vad kanske inte alla vet är att det är Adelsö IF som arrangerar allt detta. Även Vandringsdagen är AIF med och ordnar.

Sen mars månad i fjol har dock ingen av aktiviteterna gått att genomföra. Corona-restriktionerna har gjort det omöjligt att samla tävlande och ordna publika evenemang. Både Valborgsfirandet och Vandringsdagen ställdes in i maj. Med stor sannolikhet ställs också Midsommarfirandet och Magnus Ladulåsloppet in också i sommar – tyvärr.

Jag pratade med föreningens ordförande, Olle Weslien, som tycker att läget är bekymmersamt när all publik verksamhet är inställd. Föreningen har ingen egen ungdomsverksamhet sen fotbollssektionen lades ner, men andra klubbar hyr in sig på Adelsövännen för träning.

Föreningen håller igång den verksamhet som kan bedrivas utomhus, som boule och frisbeegolf, och gymmet håller öppet om än med restriktioner kring antal besökare.

AIF:s ordförande Olle Weslien. FOTO: BIRGITTA RYDBERG

Man märkte av en nergång i antalet gymbesökare under början av pandemin, men nu har intresset ökat igen. Olle gissar att det beror på att människor känner av ett ökat behov av att röra sig och att komma ut nu när många är isolerade och kanske arbetar hemifrån i stor utsträckning.

Det har tillkommit några nya medlemmar i styrelsen under året, och en av frågorna som man jobbar med är att försöka få till stånd den

planerade utbyggnaden av gymmet. Man hade hoppats på bidrag från Allmänna arvsfonden för att finansiera detta, men den ansökan avslogs. Man har dock inte gett upp, utan söker nu bidrag från andra håll.

Liksom alla andra hoppas Olle att allt ska gå tillbaka till något slags normaltillstånd snart, så att föreningen kan dra igång sina aktiviteter igen. ■

Klas Dykhoff

BILBINGO

Som plåster på såren för alla restriktioner ordnar Idrottsföreningen bilbingo i sommar: Varannan söndag klockan 14 med början i maj. Det blir två spelomgångar för 140 kronor med fikapaus emellan. Man räknar med att det tar

Adelsö Evenemang

Pandemin sätter stopp för Adelsö Runt och andra roliga evenemang. Men så fort omständigheterna tillåter så hoppas man att komma igång igen. ■

två timmar. Viktigt är att man bara kan betala med kontanter.

– 90 procent går tillbaka till spelarna i form av penningpriser, säger Olle Weslien.

Bilbingon äger rum på parkeringsplatsen vid Adelsövännen. Bingoledare är Tommy Hindstam. Det finns mer information på www.adelsoif/evenemang.

Adelsögården har nu byggts om till 25 bostadsrätter. FOTO: MÅKLARRINGEN

Nu blir Adelsögården bostadsrätter

Som vi nämnde i förra numret förvandlas Adelsögården nu till 25 bostadsrätter.

Storleken på lägenheterna kommer att bli mellan 20 och 53 kvadratmeter. En blir 80 kvadratmeter. Den minsta kommer att kosta 850 000 kronor. Övriga kommer att kosta mellan 1,2 miljoner och 2 miljoner kronor. Den största lägenheten kostar förstås mer. Månadsavgiften blir mellan 1 300 och 2 500 kronor för flertalet lägenheter. Sen tillkommer 375 kronor per månad för el, VA och fastighetsskötsel. Bostadsrättsföreningen heter Brf Adelsön.

Försäljningen av lägenheterna har pågått under våren och ska vara klar till sommaren, enligt Alexander Olsson på Mäklarringen.

Alla lägenheter kommer att få altaner och fribadsträddor in i höst. Lägenheterna är avsedda som fritidshus. Man får inte mantalsskriva sig här.

Adelsögården var från början ett antal bacher för beredningsarbetare, som dåvarande Arbetsmarknadsstyrelsen byggde på 60-talet. Och har sen varit vandrarhem. Nu är anläggningen grundligt ombyggd. ■

Björn Rydberg

BIRKAKÖREN VÄNTAR OCH LÄNGTAR

Körsång klassades tidigt under coronapandemin som en stor riskaktivitet för smittspridning. Birkakören Adelsö har därför ett och ett halvt år bakom sig med mestadels inställda övningstillfällen och konserter.

Kören sjunger på Valborg. FOTO: LASSE CARLSSON

Kören i kyrkan med körledaren Johan Wallnäs i förgrunden. FOTO: LASSE CARLSSON

Adelsöborna har inte fått höra vårsånger vid Valborg, inte heller har kyrkan ljudit av körens sommarsånger i juni eller julsånger i december. Den festliga temakonserten som enligt planerna först skulle ha hållits i april 2020 och sedan flyttades till november väntar ännu på bättre tider för sådana aktiviteter.

Det är tråkigt, för körsång är annars något av det mest hälsofrämjande vi kan ägna oss åt, det är vetenskapligt belagt. (Mer läsning om det finns här: www.sverigeskorforbund.se/nyheter/korsang-rena-halsokuren)

Birkakören höll ett digitalt årsmöte den 20 februari då styrelsen omvaldes, bland annat dess ordförande Anette Ring. Johan Wallnäs är fortsatt den självklara entusiasmerande körledaren och på årsmötet uttryckte han sin längtan efter att kunna börja med körens

vanliga verksamhet igen. Och fick starkt medhåll av alla.

Körmedlemmarna får alltid ljudfiler av Johan och kan öva hemma, vilket är toppen. Men gemenskapen och körklängen går inte att skapa med hörlurar på, i avskildhet. På årsmötet nämndes möjligheten till utomhusövningar och -konserter när värmen kommer. Något som nu hela Birkakören väntar på och längtar efter. Och, hoppas och tror vi, även dess trogna publik. ■

*Gunilla Dykhoff Sternelius
medlem i Birkakören (alt)*

Om du är intresserad av att börja sjunga i Birkakören, när det åter blir möjligt, mejla till birkakoren@gmail.com

ADELSÖDRAMAT 1907

På eftermiddagen torsdagen 30 maj 1907 fick ett drama i Mälby som sträckt sig över en tioårsperiod en brutal upplösning. Det som började som en vänskaplig relation mellan två män utvecklades till en tragedi med ond bråd död.

Dramat skildrades i detalj i Dagens Nyheter fredagen den 31 maj och lördagen den 1 juni 1907.

Gustaf Forsberger hade lockats att flytta till Adelsö av en murare som sedan 40 år haft sitt arrende med enkel liten stuga och mark för att odla potatis i Mälby. De är huvudpersonerna i detta drama. Den till sitt sinne kärva muraren hade i Forsberger funnit en gladlynt, vänlig person och fått honom att bosätta sig på Adelsö där han sedan blev kommunalordförande och ekonomiskt mycket framgångsrik.

Murarens positiva inställning till Forsberger kom dock så småningom att förändras då han upplevde sig bli alltmer respektlöst behandlad. Den framgångsrike Forsberger kom

att förvärva den mark som arrenderades av muraren och byggde sig även ett större boningshus alldeles intill hans stuga. Det hela kom till en punkt där Forsberger ville driva bort sin tidigare vän från sitt arrende med motiveringen att han behövde stugan och marken för eget bruk. Muraren hänvisades till ett statarhus och skulle även förlora sin odlingsmark.

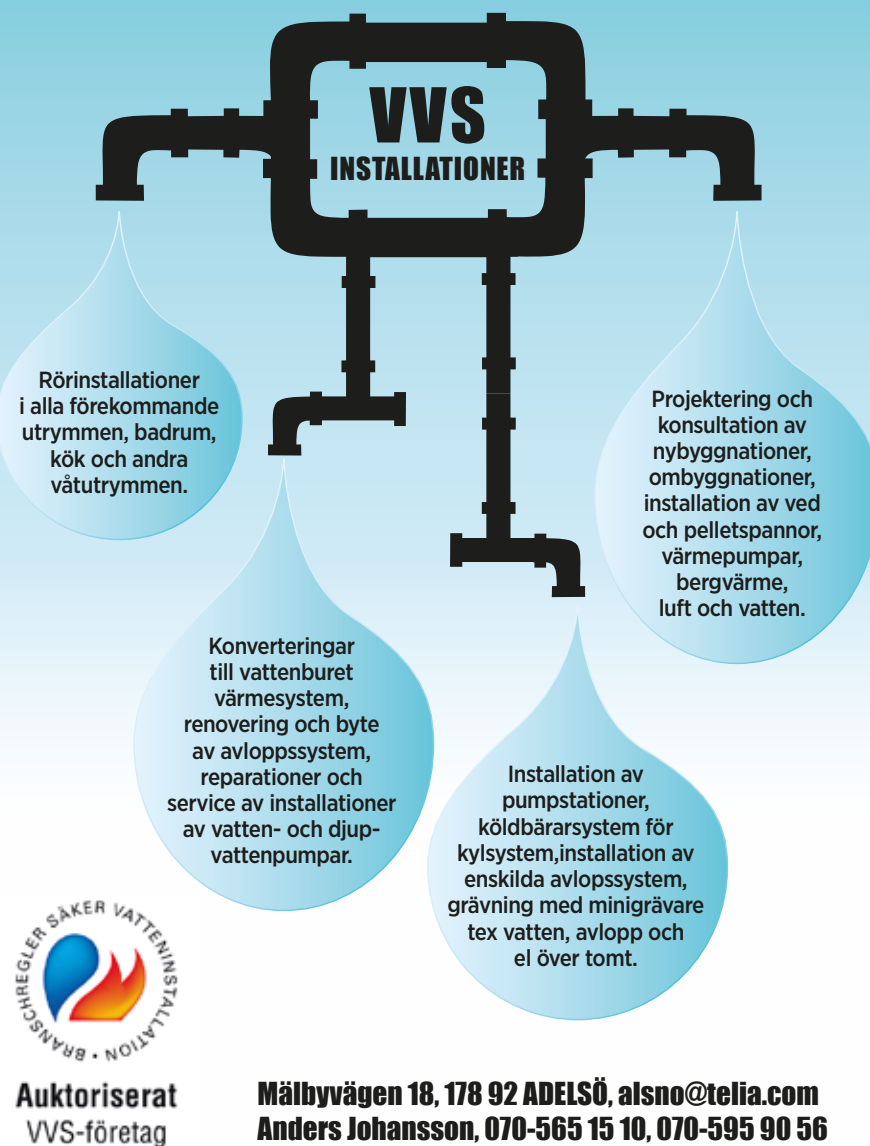
Muraren som vid tillfället var 84 år önskade inget hellre än att behålla sitt arrende med stuga och odlingsmark. Han värdjade till 47-åriga Forsberger utan att få gehör. Det hela kulminerade då Forsbergers karlar kom för att odla potatis alldeles utanför murarens stuga.

Följande yttrande lär ha fällt av muraren: "De va jag som skaffa hit en men jag ska också skaffa hän en."

Ett yttrande som kan betyda att muraren redan var klar med sina planer för Forsberger. Samma eftermiddag laddade han sin bössa och ställde sig på lurpass för att utkräva sin hämnd. Forsberger sköts i huvudet och föll död till marken. Gärningsmannen flydde in till sin stuga och bommade igen med en tvärsåla varefter en explosion hördes. Ögonblicket senare var även gärningsmannens död, funnen med avskjutet huvud. ■

Kent Lundberg

ALSNÖ RÖR AB

BAPTISTERNA PÅ ÖN FÖRFÖLJDES

Det gick hett till i Adelsö prästgård den 4 februari 1866. Torparen Anders Gustaf Rydberg och en troskamrat var inkallade till kyrkorådet för att få sin dom.

Brottet var att de hade bildat Adelsö baptistförsamling och haft andaktsmöten i Anders Gustafs hem i Kunstatorp. Han hade tidigare blivit utsatt för ”förhör” och nu skulle ”domen” avkunnas. Åklagare och domare var ordföranden i kyrkorådet kyrkoherden Anders Öller. Ett antal bönder på öarna deltog också som ledamöter av kyrkorådet.

Av det gulnade protokollsutdraget som jag hittade på Landsarkivet i Uppsala framgår bl.a. att brottet består i att Anders Gustaf lämnat den ”rena Evangelistiskt Lutherska kyrkan och hyllade Baptisternas trossatser”. Och att han” i sitt hemvist föranstaltat sammankomster der sådana lärosatser förkunnats, de der haft till följd söndring i kyrkligt hänseende, förakt för den allmänna Gudstjänsten samt split och oenighet i det husliga lifvet”.

Brottet var alltså att han var baptist och att han haft andakter hemma. Kyrkorådets dom blev att Anders Gustaf ”icke må sådana sammankomster föranstalta eller sitt hemvist dertill upplåta”.

Anders Gustaf var 35 år och hade svepts med i den baptistiska väckelsen, som då drog fram i Sverige och som var en nagel i ögat på prästerskapet i Svenska kyrkan. Han var säkert arg och uppenbarligen inte rädd för kyrkoherden. Det han och kamraten riktade in sig på är att de inte fick någon besvärshänvisning (dvs. en beskrivning på hur man överklagar - en rätt man alltid har idag). Några dagar efter kyrkorådets möte

går de två vännerna tillbaka till pastorn och kräver en besvärshänvisning, vilket de nekas igen. Vännerna skriver ett intyg på att de inte får någon besvärshänvisning. Sen överklagar de detta beslut, först till domkapitlet i Uppsala och sen till Kungl. Maj:t. Båda instanserna avvisar besvären.

Vad som händer sen vet jag inte i detalj. Adelsö kyrkoråds sammanträdesprotokoll från en stor del av 1800-talet är tyvärr bortslarvade. Detta är mycket tråkigt och en skandal i sig.

Men från annat håll har jag fått information om att Anders Gustaf dömdes av kyrkorådet att betala 50 riksdaler i böter – en jättelik summa för en fattig torpare. Hur han lyckades betala detta vet jag inte. Men uppenbarligen trotsade baptisterna förföljelserna. En liten baptistförsamling växte fram på Adelsö som byggde missionshus i både Charlottenlund och Gredby. De hade som mest ett 30-tal medlemmar. Anders Gustaf blev snabbt församlingens föreståndare och kvarstod på denna post ända till 1897. Baptistförsamlingen hade större betydelse på ön än medlemsantalet ger intryck av. Många som inte var medlemmar kom på mötena och man hade en omfattande söndagsköleverksamhet samhet för barn och ungdomar.

Församlingens medlemmar dominerades av torpare, pigor, drängar och arbetskarlar, det vill säga människor som stod längst ned på samhällsstegen. Men de var skötsamma, nyktra och sparsamma och arbetade hårt. Och

Här var prästgården i många hundra år. Men i början av 1950-talet byggdes en ny prästgård i Hovgården.

FOTO: BIRGITTA RYDBERG

som ändå tog sig tid till ett omfattande ideellt arbete i församlingen. Baptistförsamlingen på Adelsö var en liten del i framväxten av det nya och demokratiska Sverige.

Man kan läsa i protokollen från domkapitlets visitationer av Adelsö församling under andra halvan av 1800-talet hur kyrkan förfas sig över baptisterna på ön. Baptisterna betecknas som separatister och sekterister. Så sent som 1893 kritiserar man baptisternas populära söndagsskola som sprider villoläror till barnen.

Det s.k. konventikelplakatet (förbudet mot andakter i hemmet) avskaffades 1858 brukar man säga. Men den lag som kom i stället var en pyrrhusseger för dem som ville ha religionsfrihet. I riksdagen hade präster och biskopar sett till att statskyrkan fick behålla möjligheterna för kyrkoråden att fortsätta med att förbjuda religiösa möten som de inte gillade. Så skedde alltså på Adelsö 1866. Långt in på 1880-talet förföljdes baptister runt om i landet. Religionsfriheten infördes successivt och långsamt.

Jag måste erkänna att jag kände viss ilska när jag i de gamla dokumenten kunde se hur statskyrkan trakasserade oliktankande så sent som under 1800-talets andra hälft. Men självfallet har de som är verksamma i dagens kyrka inget ansvar för detta. Sverige var ännu på 1800-talet ett odemokratiskt land. Och statskyrkan hade sedan århundraden varit överhetens redskap för att få folk att lyda. Men kyrkomonopolets och diktaturens tid var utmätt. Friheten var på väg. Men det fick inte kyrkoherde Öller uppleva. Han blev vid ett besök i huvudstaden överkörd och dog 1873.

Den slutsats man ska dra är att vi bör värdesätta dagens frihet att tro på vad vi vill och tycka vad vi vill. Ibland tar vi vår frihet som något självklart. Men så är det inte. Det är alltså inte så länge sen människor på Adelsö och på andra håll förföljdes för sin tro och sina åsikter. ■

Björn Rydberg

Sonsonson till Anders Gustaf Rydberg

ADELSÖ SMEDJAS

FEMTE KONSTSOMMAR

Adelsös egen kulturoas, Adelsö Smedja, öppnar galleridörrarna den 19 juni. Förhoppningsvis har pandemivaccinet då fått så stort genomslag att konstsummaren ska locka många besökare.

Första helgen, 19 – 20 juni, bjuder på en mycket ovanlig och spännande utställning av nyblivna adelsöbon Janne Höglund. Hans skalenliga minimodeller av okända byar i kuperade landskap sätter fantasin i rörelse. Han får sällskap av en målerifavorit i repris genom Lena Hellström Sparring som gör sällskap med Pia Axelsson.

DÅREFTER FÖLJER

26 – 27 juni: Ewa Helzen, måleri och Robin Fondin glaskonst.

3 – 4 juli: Björn Druse måleri, samt Max Svensson, Ove Westerberg och Helena Puaschitz foton.

10 – 11 juli: Börje Svensson och Birgith Sjölund, foto, grafik, blandteknik och måleri.

17 – 18 juli: Bernt och Elisabeth Gilding, teckning och måleri samt Kerstin Larsson och Alma måleri.

24 – 25 juli: Inger Utholm, måleri, screentryck och Maria och Roland Kallström måleri.

31 juli – 1 augusti: Eeva Axe och Solveig Magnusson, vävda textilier och Jenny och Alex Lejerdal, måleri, keramik, grafisk design och teckningar.

Konstsummaren avslutas den **7 – 8 augusti** med en stor mixad marknad med konsthantverk, närodlat och mycket mera. Dessutom

Första helgen, 19-20 juni, bjuder Adelsöbon Janne Höglund på skalenliga minimodeller av okända byar i kuperade landskap som sätter fantasin i rörelse. FOTO: OVE WESTERBERG

finns Marie Sundins och Lena Hellström Sparrings måleri att beskåda.

Övriga nyheter är att foodtrucken BondenKocken finns på plats **10 – 11 juli** och **7 – 8 augusti** med sina lokalodlade läckerheter, naturligtvis finns också smedjans gofika med hembakat alla sommarhelger. Byggnadsvårdsbutiken flyttar till grannladan och

smedjangängets eget konsthantverk intar det rummet. Dessutom har man startat stödtruppen "Smedjans supporterklubb" där medlemmarna bland annat deltar i ett konstlotteri. ■

Ove Westerberg

Minibibliotek på bynivå

I dessa pandemitider – när vi inte bör frotera oss alltför mycket med varandra – har Sättra begåvats med en coronasäkrad bokholk i mars. Initiativtagaren Ove Westerberg har nu lämnat över bibliotekarierollen till övriga öbor som ser till att flödet på ständigt nya titlar fortgår. ■

Bokholken i Sättra. FOTO: OVE WESTERBERG

Röda spåret går mellan Färjebacken och Hovgården. FOTO: OVE WESTERBERG

VANDRARINVASION PÅ ADELSÖ

På vår ö har vi två vandringsleder, Adelsö vandringsled och Röda spåret, som har utnyttjats rejält under året som gått.

Att så många utsocknes besökare upptäckt våra stigar beror främst på att fysiska utomhusaktiviteter rekommenderas i dessa coronatider. Upplevelsen när du vandrar genom Adelsös varierande natur och bara passerar ett fåtal hus är givetvis också en dragare.

Adelsö vandringsled är 14 kilometer och startar vid Norrängens parkering, du kan förlänga promenaden med några kilometer

för att besöka den mäktiga fornborgen på Skansberget. Adelsös föreningar ser till att röja och förbättra framkomligheten inför den årliga "Vandringsdagen" på Kristi himmelfärds dag. Vanligtvis finns då flera stationer där öns föreningar är representerade, vilket pågått sedan invigningen 1994. Dessvärre har rådande pandemi gjort att föreningarnas närvaro uteblivit, så egen matsäck rekommenderas. Inför

»**Röda spåret: Nytt för i år är att du före Hovgården passerar kolmilekojan och statyn av Magnus Ladulås.**«

Adelsö vandringsleds högsta punkt på Kunstaberget. FOTO: OVE WESTERBERG

kommande säsong har Ekerö kommun bidragit med nya vandringsledsskyltar.

Röda spåret, som är cirka 3,5 kilometer långt, börjar vid färjebacken och slutar vid världsarvet Hovgården. Längs vandringsleden, som bjuder på en rad mycket varierande och vackra naturupplevelser, finns även mängder av informationsskyltar om de "naturfenomen" du passerar. Nytt för i år är att du före

Hovgården passerar kolmilekojan och statyn av Magnus Ladulås. Röda spåret har iordningställt av Torbjörn Svensson och Maria Sjömander från Stenby. ■

Ove Westerberg

Digitalkartor hittar du på www.adelso.se eller www.naturkartan.se (där du även hittar den fantastiska appen Naturkartan).

KORPEN I MYT OCH VERKLIGHET

Glädjande konstaterar jag att korparna har blivit allt vanligare på Adelsö. I början av april såg jag något så ovanligt som sju korpar i en kakafoni av läten i en flyguppvisning över Stenstorp.

Korpen är stor svart kråkfågel.

Dessa stora svarta kråkfåglar har märkligt nog inget enhetligt läte. Fågeln kan låta lite hur som helst och kan även härmas. Den har en brokig och mångfaldig historia som lämnat djupa spår i vår egen kultur, myter, litteratur, konst och folktro. I den poetiska Eddan står korparna Hugin och Munin i Odens tjänst. Varje morgon sänds de ut i världen för att spana, för att sedan återvända och berätta i Odens öra allt de sett och hört. Ett regelrätt spaningsuppdrag för att hålla Oden uppdaterad.

Hugin som betyder "hågen" och Munin som betyder "minnet" gestaltar två av de mest grundläggande förmågor vi behöver för att

inrätta och upprätthålla våra liv. I den 20:e versen i Grimnismal uttrycker Oden sin oro. Vad händer om Hugin och Munin inte kommer tillbaka?

*Hugin och Munin
var morgon flyga
ut över världen vida:
jag ängslas för Hugin
att ej åter han kommer
dock bekymras jag mera
för Munin.*

*Utan hågen och minnet fruktar Oden att allt
går förlorat.*

Oden med korparna Hugin och Munin. Del av hjälm i bronsplåt från vendeltiden 550 – 793 e.Kr.

Korpen kom dock att förlora den ställning den haft som gudarnas heliga fågel under vikingatiden. Under medeltiden kom korpen att betraktas som ett varseldjur i förbund med mörkrets makter. Olyckskorpen som förebådade oväder, död och olycka. I bondesamhället berättade man att när de som ägnat sig åt trolldom dog hämtades deras själ till helvetet av en korp. Om en korp följde ett begravningsståg skulle den dödes själ hamna bland de osaliga själarna.

Ur dessa föreställningar om korpens förbund med mörkrets makter uppstod målet att aktivt försöka utrota korpen. I början av 1900-talet när korphatet var som värst var korpen näst intill utrotad. Det var skottpengar på korp och den betraktades närmast som rättslös. Under 1970-talet ökade korpen kraftigt och häckar nu i hela landet. Idag är korpen fridlyst med EU-bestämmelser. Vid inventering 2020 var beståndet 32 000 par över hela landet.

Korpar bildar par för livet. Forskning visar att korpar är lika smarta som vuxna schimpanser när det gäller att utföra experiment som mäter den kognitiva förmågan. Korpen har ett 40-tal olika läten att kommunicera med. De är skickliga luftakrobater som kan göra loopar. ■

Kent Lundberg

BENGT SÖDERSTRÖM IN MEMORIAM

Du insomnade i stillhet den 6 januari i din bostad i Norrtälje efter cirka fyra år med skelettcancer. In i det sista såg du fram mot att få göra ytterligare besök på ditt kära Adelsö. Det besöket blir vid begravningen förhoppningsvis en vacker dag i sommar när du åter får förenas med mamma Eva på Adelsö kyrkogård.

Vem skall nu lyssna till helgsmålsringningen i Adelsö kyrka? Vart tog telefonsamtalen till de bästa kamraterna och familjen på Adelsö vägen? Vart tog bilturerna runt Adelsö vägen?

Vi saknar och minns dig, Bengt, och vi tackar alla som givit avskedsgåvor till ditt minne. ■

Britta och Janne Gertz

BARN OCH UNG PÅ ADELSÖ

Hur är det att växa upp på Adelsö? Av Ekerös nära 7 700 barn och unga (0–18 år) är ungefär 130 folkbokförda på Adelsö.

Adelsönytt har bestämt sig för att träffa några och be dem berätta om sina liv och sin vardag. Om hur det är att vara barn och ung på Adelsö idag. Och det kommer vi att fortsätta med i kommande nummer, under samma vinjett: **Barn och ung på Adelsö**. Här är det första samtalet.

BUSSARNA STÖRSTA BEKYMRET

Zack, Elias och Charlie är tre bröder som bor tillsammans med mamma, pappa och lillasyster på Sättra Gård på norra Adelsö sedan 2007,

med ett avbrott för en tid i Bergvik 2017–2019 då huset renoverades. Killarna heter Johansson i efternamn. De är 13, 12 respektive 10 år. Zack går i sjuan i Tappströmsskolan, Elias i femman i Sundby skola och Charlie i trean, också han i Sundby. Mamma Michaela är också med under intervjun.

Om ni jämför med där ni bodde förut, på Munsö?

Zack: Det var mycket bättre med bussar, att ta sig till sporter och sånt. Det var mycket när-

Charlie, Zack med Elli i knät och Elias. FOTO: KLAS DYKHOF

mare, så om det inte kom bussar på jättelänge så kunde man gå. Det var tre stationer med bussen till skolan. Nu är det ... Det tar en timma.

Charlie: Fast där vi bodde då var det mycket mindre. Där var vi tvungna att dela rum.

Har ni egna rum här?

Samfällt: Ja!

Charlie: Jag har mysrummet. Elias har det som var kontor förut. Och där är Zacks (pekar).

Skulle ni vilja bo någon annanstans?

Charlie: Nej.

Zack: Jag skulle vilja bo i Ekerö. Typ i Sommarstan. Det är mycket snabbare att ta sig till skolan och närmare till sporten.

Tycker ni att det är opraktiskt och jobbigt med de långa resorna?

Charlie: Nej, det är roligt.

Zack: Charlie, jag åker fyra gånger per dag!

Vad gör ni på de långa bussfärderna, spelar ni?

Zack: Nej, jag spelar inte, jag kollar på roliga klipp.

Charlie: Jag brukar kolla på Youtube.

När man åker buss till skolan, har man sällskap med kompisar då? Klasskompisar?

Charlie: Jaa. Jag har två stycken klasskompisar.

Zack: Inte som går i klassen men i parallellklass.

Elias: Ja, det finns klasskompisar på bussen men jag brukar mest sitta och titta på Netflix.

Om man säger till en kompis att man bor på Adelsö, vad säger han eller hon då?

Zack: Vissa orkar inte åka hela vägen ut hit för att vara med en. Det tar för lång tid. Så man kanske hellre åker hem till nån som inte bor så långt bort.

Charlie: När jag ska ha kompisar på fredagar hemma hos mig, då brukar det vara mest att de sover över, när de bor långt härifrån.

Har ni kompisar här på Adelsö?

Efter lite diskussion kommer de fram till att de alla har det. Även här på Sättra.

Charlie: Jag har massor, jag brukar mest hänga med tjejerna där borta men jag har fem kompisar till som jag brukar hänga hos.

Zack: Jag har många kompisar här men jag brukar åka till Ekerö och vara med kompisar där. Jag spelar fotboll där flera gånger i veckan. Träning fyra gånger i veckan och minst en match per helg.

Charlie: Jag ska jag börja på fotboll eller gymnastik. En gång var jag med min kompis på fotbollsträning och då tyckte de att jag var så bra att jag fick vara med på en match.

Så du vill spela fotboll men du gör inte det?

Charlie: Jo, jag spelar fotboll.

Hans storebröder har synpunkter på detta påståande.

Michaela: Nej, han går inte på fotboll, det är svårt att få till det med aktiviteter när man bor på Adelsö. Man hinner inte som förälder hem emellan jobb och aktiviteter, för de som är yngre börjar tidigare. Sen om man har ett yngre syskon på dagis ...

Vi kommer fram till att det är spontanidrott som Charlie ägnar sig åt. Så visst spelar han fotboll, bara inte i någon klubb.

Elias, håller du på med någon sport?

Elias: Njaä ... Eller, jo, fiske. Och jag gillar hockey.

Hur är era skolor?

Charlie: För mig är det bra, jag har massor av kompisar.

Elias: Dålig.

Varför är den dålig?

Elias: För vi har en rektor som är dålig.

Charlie: Rektor som var innan, hon var mycket snällare.

Charlie berättar om ett tillfälle då någon var dum mot Elias:

– Då hjälper jag såklart honom.

Zack trivs bra i sin skola och har många vänner, säger han.

Vad gör man på fritiden, på Adelsö?

Killarna talar i mun på varandra:

– Är med kompisar, fiskar, spelar, hoppar studs matta ...

Charlie: Jag brukar vara med kompisar och komma hem jättesent men den här helgen har jag bestämt att jag vill vara med familjen.

Zack: Det finns mycket att göra här. Man kan bada. Man kan åka till Munsö och köra paintball – men det har vi aldrig gjort.

Elias: Vi brukar åka ring på vattnet, efter båten, på somrarna.

Det är väl skillnad mellan sommar och vinter?

Olika förslag på vad man kan göra på vintern nämns: bygga snöigloo, åka snowracer...

Michaela påpekar att det blir mer inomhusaktiviteter och främst då spelande på vintern. Men det har varit fotboll hela vintern, tre gånger i veckan. På grund av pandemin har det blivit mindre av besök i badhus, trampolinpark och umgänge med kompisar.

Vad tycker ni om busstrafiken här ute?

Zack: Om man kollar på Skärviksbussarna så sitter det typ fyra pers på en jättelång buss och de går var femte minut, medan våra bussar går varannan timme. De borde gå varannan färja. Ibland när 312:an är försenad från Ekerö, då skiter de i att åka över, så ibland kommer inte bussarna och då blir det så att man missar jättemycket i skolan och får sen ankomst.

Vi förmedlar flest bostäder på Ekerö!

Skall du köpa eller sälja bostad på Ekerö? Då skall du kontakta oss, vi förmedlar flest bostäder och har stenkoll på hela Ekerö. Ring oss så berättar vi mer om hur du kan göra ditt livs bästa bostadsaffär. Välkommen!

Ni får sen ankomst då alltså?

Zack: Ja, vi säger att vi bor på Adelsö och att bussen inte kom men vi får sen ankomst ändå. Men en gång hade vi tur och fick skjuts.

Hur är det med skolskjuts?

Michaela berättar att Charlie måste ha busskort för att ta sig hem, eftersom han går på fritids. Och då får han inte skolskjuts. För Elias är det så att när han slutar så dröjer det jättelänge innan det går någon 312:a så han kan ta sig hem. Det går en skolbuss från skolan, men den får han inte åka – för att han har busskort.

Vad tycker ni om färjan, är den dålig eller bra?

Elias: Dålig, jag tycker de borde bygga en bro, så det går mycket mycket snabbare att åka.

Zack: Men det kommer aldrig ske.

Charlie: Vi behöver stressa till färjan hela tiden.

Zack: Det hade varit skönt med en bro, eller hur, mamma?

Michaela nämner att vi ju är skyddade mot brott med färjan. Polisen kan möta upp brottslingarna på andra sidan, vilket har hänt flera gånger.

Vi enas om att färjan ändå funkar bra. Om den går sönder sätter de snabbt in en ersättningsfärja.

Vad skulle ni säga till kommunalrådet Adam Reuterskiöld om han satt här?

Zack: Jag tycker att han borde skaffa fler ställen som man kan göra saker på, som en öppen jumpasal, som där vid fotbollsplan här på Adelsö. Och så matställen, och fler butiker.

Elias: En sån här, vad heter det, vattenpark. Och mera bussar!

Michaela tycker att de skulle satsa på fotbollsplan, aktiviteter för de ungdomar som är bosatta här. Så att det inte bara blir att de åker ner till Ekerö.

– Att man tänker på barnen som bor på Adelsö och Munsö. För det är rätt mycket ungdomar här ute nu.

Charlie: Jag skulle säga att han skulle bygga ett stort hus där de säljer Fidget toys. Som vi skulle ha köpt idag, på Dollar Store ...

Elias: Men bilen gick inte igång.

Charlie: Om man bor i stan så behöver man inte bil, då kan man gå till jobbet och allt. Men mamma måste åka långt till jobbet, ända till Stenhamra.

Zack: Vi har sån otur, att mamma åker en tidigare färja än oss. Annars hade vi kunnat åka med henne varje dag.

Och så kommer vi in på det där med bussarna igen.

Michaela: Man kan inte vara trygg här ute, som förälder. Man vet inte om barnen kommer iväg till skolan eller kan ta sig hem, om de blir stående. Det är ett stressmoment. De skickar av barnen vid färjan, ”nu är den här bussen inställd”, så står barnen där vid färjan och tar sig inte hem. Mitt i vintern.

Alla killarna berättar om flera sådana tillfällen.

Medan vi talar om idén att ha en liten buss som kör enbart på Adelsö tar batterierna i min inspelningsapparat slut. Men jag minns att Michaela sa att man har provat det och att det var bra. Jag minns också att killarna var ganska trötta på mig och nog tyckte att det var rätt skönt när jag sa att intervjun var slut. ■

Tack för intervjun, Zack, Elias, Charlie och Michaela!

Gunilla Dykhoff Sternelius

GETR

**All reklam,
design och print!**

**Högsta kvalité
till bästa pris!**

Beställ eller kontakta oss på
info@getr.se
076-242 44 43

www.getr.se

Om Värna Adelsö

Föreningen Värna Adelsö samlar både bofasta och fritidsboende.

Vårt syfte är att slå vakt om Adelsös kultur och natur samt att främja möjligheterna att bo och arbeta på ön. Vi verkar för en framtida utveckling som inte tär på människor, natur och vårt historiska arv.

Vi arbetar bland annat med följande frågor:

- Allemansrätten. Markägare ska till exempel inte kunna hindra människor att bada och ströva i naturen.
- Vi vill slå vakt om Munsö skola. Återinför årskurs 3 – 6!
- Kulturlandskapet och strandskyddet ska värnas.
- Miljön i alla avseenden ska värnas.
- Färjan ska alltid fungera, även när det är stränga vintrar. Mer trafik under sena kvällar.
- Vi vill slå vakt om busstrafiken.
- Bullret från skjutverksamheten vid Hässle-sand på Munsö måste begränsas.
- Vi värnar vår lanthandel.
- Vi vill att vildsvinsstammen på ön minskas kraftigt.
- Vi slår vakt om Hembygdsgården.
- Hovgårdsområdet och Världsarvet bör utvecklas.

Värna Adelsö med drygt 600 medlemmar är öns största förening.

VÄRNA ADELSÖ STYRELSE 2020–2021

Vid Värna Adelsös årsmöte 2020 valdes följande styrelse:

ORDFÖRANDE

Anders Gustafsson, Skogstorp
Mobil: 070-298 55 25
E-post: anders.gustafsson28@gmail.com

VICE ORDFÖRANDE

Jan Gertz, Gredby
Mobil: 070-353 01 65
E-post: jan80taborist@gmail.com

KASSÖR

Mats Lundgren, Marielundsvägen
Mobil: 070-730 32 03
E-post: matslu@telia.com

LEDAMÖTER

Anders Ellström, Marielundsvägen
Mobil: 073-904 59 45
E-post: anders_ellstrom@yahoo.com

Andreas Gustafsson, Hovgården
Mobil: 070-986 55 92
E-post: andreas.adelso@gmail.com

Siri Lundmark, Stenby
Mobil: 070 248 21 23
E-post: siri.lundmark@uvtcmil.se

Lennart Rydberg, Lundkulla
Mobil: 070-322 02 61
E-post: lennart.rg@gmail.com

Maria Skedinger, Hanmora
Mobil: 073-807 19 75
E-post: mariaskedinger@gmail.com

Barbro Stolt, Nya Stenby
Mobil: 072-150 44 46
E-post: barbro.stolt@gmail.com

Stefan Wählin, Ellholmen
Mobil: 070-318 80 00
E-post: s.wahlin@hotmail.com

ÅRSMÖTE 2021

VÄRNA ADELSÖS ÅRSMÖTE SKJUTS UPP!

Normalt har Värna Adelsö årsmöte i juni. Men på grund av pandemin har vi beslutat att skjuta upp årsmötet till sensommaren eller hösten då vi hoppas att vaccinationerna har fått effekt. Datumet blir beroende av regler och rekommendationer från myndigheterna.

Vi kommer att informera om mötet med hjälp av affischer, lappar i brevlådorna, Facebook och Föreningsrådets hemsida (adelso.se) när vi kommer närmare.

VÄRNA ADELSÖ
STYRELSEN

Adelsökalendariet för sommaren/hösten 2021 blir för tredje gången rejält decimerat och osäkert på grund av rådande coronaläge. Förhoppningsvis kan det lätta under sommaren när alltfler vaccinerats. För att hålla dig

uppdaterad om föreningarnas kommande evenemang på ön bör du besöka Adelsö föreningsråds gemensamma hemsida: **www.adelso.se**

Nedan hittar du några evenemang som troligen kan genomföras.

BILBINGO

Planeras av Adelsö IF vid flera tillfällen under sommaren vid Adelsövallen. Varannan söndag klockan 14. Datumen meddelas på bland annat **www.adelso.se**

6, 13 JUNI KLOCKAN 11 – 15

Adelsö kyrka. Kyrkan är öppen för ljusständning.

9, 16, 23 JUNI KLOCKAN 11

Adelsö kyrka. Präst: Katarina Wolf, onsdagar 11–17 för samtal, promenad eller samvaro i tystnad.

19 – 20 JUNI KLOCKAN 12 – 15

Stenby säteri. Galleri Adelsö Smedja. **Gästutställare:** Pia Axelsson, Lena Hellström Sparring måleri. Janne Höglund konstnärliga modellbyggen. Dessutom byggnadsvårdsbutik och smedjegängets egna alster. **Arrangör:** Adelsö Smedja

26 – 27 JUNI KLOCKAN 12 – 15

Stenby säteri. Galleri Adelsö Smedja. **Gästutställare:** Ewa Helzen måleri. Robin Fondin glaskonst. Dessutom byggnadsvårdsbutik och smedjegängets egna alster. **Arrangör:** Adelsö Smedja

3 – 4 JULI KLOCKAN 12 – 15

Stenby säteri. Galleri Adelsö Smedja. **Gästutställare:** Björne Druse måleri. Max Svensson, Ove Westerberg, Helena Puaschitz foton. Dessutom byggnadsvårdsbutik och smedjegängets egna alster. **Arrangör:** Adelsö Smedja

7 JULI KLOCKAN 18

Adelsö kyrka. Husdjursgudstjänst, Ta med ditt husdjur, en filt och kanske något tilltugg. Vi firar en enkel gudstjänst med djuren vid Adelsö kyrka. Vid ihållande nederbörd ställer vi in. **Präst:** Katarina Wolf. **Musiker:** Stefan Jämtbäck

10 – 11 JULI KLOCKAN 12 – 15

Stenby säteri. Galleri Adelsö Smedja. **Gästutställare:** Börje Svensson, Birgith Sjölund foto, grafik och blandteknik, måleri. Dessutom byggnadsvårdsbutik och smedjegängets egna alster. Foodtrucken Bon-denKocken finns på plats med sina lokalodlade läckerheter. **Arrangör:** Adelsö Smedja

SMEDJAN:

Med anledning av coronaepidemin kommer man att göra allt för att förebygga smittrisen. Bland annat kommer inläppen att regleras och begränsas.

17 – 18 JULI KLOCKAN 12 – 15

Stenby säteri. Galleri Adelsö Smedja. **Gästutställare:** Bernt och Elisabeth Gilding teckning, måleri. Kerstin Larsson och Alma måleri. Dessutom byggnadsvårdsbutik och smedjegängets egna alster. **Arrangör:** Adelsö Smedja

24 – 25 JULI KLOCKAN 12 – 15

Stenby säteri. Galleri Adelsö Smedja. **Gästutställare:** Inger Utholm måleri, screentryck. Maria och Roland Kallström måleri. Dessutom byggnadsvårdsbutik och smedjegängets egna alster. **Arrangör:** Adelsö Smedja

31 JULI – 1 AUG KLOCKAN 12 – 15

Stenby säteri. Galleri Adelsö Smedja. **Gästutställare:** Eeva Axe, Solveig Magnusson vävda textilier. Jenny och Alex Lejerdal måleri, keramik, grafisk och design, teckningar. Dessutom byggnadsvårdsbutik och smedjegängets egna alster. **Arrangör:** Adelsö Smedja

1 AUG KLOCKAN 15

Adelsö kyrka. Gudstjänst. **Präst:** Katarina Wolf. **Musiker:** Helena Hansson

7 – 8 AUG KLOCKAN 12 – 15

Stenby säteri. Galleri Adelsö Smedja. Stor marknad med konsthantverk, konst, närodlat, med mera. Marie Sundin, Lena Hellström Sparring måleri. Dessutom byggnadsvårdsbutik och smedjegängets egna alster. Foodtrucken Bon-denKocken finns på plats med sina lokalodlade läckerheter. **Arrangör:** Adelsö Smedja

Tack!

till våra annonsörer, sponsorer och bidragsgivare, för era tillskott till föreningen.

Dessa bidrag användes bland annat till att:

- Tryckning och distribution av tidningen Adelsönytt och annan information
- Belönar årets Adelsöbo
- Stöttar evenemang och föreningar på Adelsö

Och mycket mer.

Mats Lundgren
VÄRNA ADELSÖ

ANNONS-PRISLISTA

Välkommen att annonsera i Adelsönytt

Helsida: 1 600 kronor
Halvsida: 800 kronor
1/4-sida: 400 kronor

**GLÖM INTE ATT
KOLLA PÅ ADELSÖS EGEN
EVENEMANGSPORTAL**

www.adelso.se

DAGS ATT BETALA MEDLEMSAVGIFTEN

2021

Värna Adelsö får fler och fler medlemmar.

Under 2020 blev det nytt rekord, 634 medlemmar. Fantastiskt bra. Låt oss nu åter sikta på lika många, eller fler, även detta år.

Vi hoppas att du vill fortsätta att vara medlem i Värna Adelsö även under 2021. Många har redan betalat, men har du ännu inte gjort det ser vi fram emot att du också gör det. Som boende på Adelsö ses det nästan som en självklarhet att vara medlem.

Alla som inte tidigare varit medlemmar och nyinflyttade är självklart extra varmt välkomna.

För mer information om medlemskap, se Värna Adelsös hemsida, under Medlem:

www.varnaadelso.se

Ju fler vi är, desto tyngre väger våra argument i diskussioner med kommunen, andra

myndigheter och organisationer, om Adelsös intressen och framtid.

Avgiften för 2021 är **endast 50 kronor** per person. En mycket låg avgift med tanke på vad man får. Styrelse och redaktion arbetar helt ideellt. Medlemsavgiften har varit oförändrad sedan föreningen startade 2003.

Den betalas in på Värna Adelsös plusgirokonto
136 05 72-0.

Eller på föreningens Swish nr **12345 571 20**
Kom ihåg att ange vem eller vilka avgiften avser.

Medlemsavgifterna används bland annat till våra kostnader för tidningen du har i din hand, som trycks i 800 exemplar och delas ut till alla på Adelsö, postas till medlemmar utanför Adelsö samt politiker inom kommunen.

Vi är mycket tacksamma för ett frivilligt bidrag utöver den låga avgiften.

Har du några frågor, kontakta föreningens kassör Mats Lundgren:
matslu@telia.com

**TREVLIG
SOMMAR**
ÖNSKAR REDAKTIONEN

